

خبرنامه اطلاع رسانی داخلی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

ویژه‌نامه همایش بین‌المللی «اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب و سفر هیئت اعزامی پژوهشگاه به بیت‌الحکمه بغداد»

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

در بیت‌الحکمه شهر بغداد در عراق برگزار شد؛

همایش «نقش اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب»

برای تقریب بین مذاهب»، مرتضی یوسف زاد مقاله «قدرت عقل در حوزه‌های فرهنگی بین ایران و جهان عرب» و دکتر ابراهیم العاتی مقاله «نقش تفکر فلسفی در مقابله با افراط‌گرایی» را ارائه دادند. نشست علمی دوم همایش به ریاست «دکتر صلاح الجابری» برگزار شد که در آن دکتر توفیق بن عامر مقاله «فلسفه سیاسی عبدالله بن المقفع»، حمیدرضا شریعتمداری مقاله «گفتگوهای فلسفی آزاد بین ایرانی‌ها و عرب‌ها»، دکتر علی عبدالهادی المهوج مقاله «مقایسه نظرات علی‌الوردی و علی شریعتی»، حجت‌الاسلام و المسلمین نجف لک زایی مقاله «ابزار تحقق امنیت بین‌المللی از نگاه آیت‌الله جوادی آملی»، دکتر گامر عبد زید الوائلی مقاله «دولت‌یخانی و تحولاتی لاهوتی و سیاسی» و رثا مولود الراوی مقاله «فلسفه توحید و نقش آن در بنای جامعه اسلامی معاصر» را ارائه داد.

آخرین نشست علمی همایش به ریاست دکتر «محمد حسین المنجم» برگزار شد که احمدرضا یزدانی مقدم مقاله «الگوی تفکر فلسفی در تحلیل وحی»، دکتر عبدالجواد عبدالرزاق الحسینی مقاله «فلسفه شیخ زنجانی»، شریف لک زایی مقاله «فلسفه سیاسی متعالی»، دکتر ایاد کریم الصلاحی مقاله «نقد فرهنگی فلسفی بر نظریه محمد باقر صدر»، حسین عبدی پور مقاله «غیاب تفکر فلسفی و بازتاب آن بر فعالیت‌های فرهنگی»، یاسین حسین الویسی مقاله «میراث فلسفی

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، همایش «نقش اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» با همکاری رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بیت‌الحکمه شهر بغداد پایتخت عراق برگزار شد. در مراسم افتتاحیه این همایش دکتر احسان امین «رئیس بیت‌الحکمه»، ایرج مسجدی «سفیر ایران در عراق»، سید عبدالقادر الالوسی «رئیس مجلس الرباط محمدی»، دکتر محمدعلی ربانی «مدیر مراکز مطالعات بین‌المللی و فرهنگی در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی» و دکتر علی خطیب «نایب رئیس دیوان وقف شیعی عراق» سخنرانی کردند.

در ادامه این مراسم، پیام تصویری آیت‌الله العظمی جوادی آملی به همایش اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب با زیرنویس عربی پخش شد. نخستین نشست علمی این همایش به ریاست دکتر محمدجواد محمد الطریحی برگزار شد. در این نشست، حجت‌الاسلام والمسلمین مرتضی واعظ جوادی آملی مقاله «مبانی حکمت متعالیه در خصوص تقویت روابط انسانی»، دکتر علی محمد اسیر مقاله «آیا فکر فلسفی در جوامع اسلامی وجود دارد»، آیت‌الله حسن رضانی مقاله «نقش فلسفه در ارتباط بین بشریت، جوامع و فرهنگ‌ها»، دکتر محمد شریف طاهر مقاله «نقش گفتگوی تکمیلی و ایجاد راه

پیام آیت‌الله جوادی آملی به همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب»

اللَّهُ جَهْرَةٌ» ما ایمان نمی‌آوریم مگر اینکه خدا را ببینیم؛ تا نبینیم باور نمی‌کنیم، آنها که گرفتار تجربه حسی هستند می‌گویند تا ما احساس نکنیم باور نمی‌کنیم، همان تفکر بنی اسرائیل را دارند یا به موسی کلیم گفتند «أَرْنَا اللَّهَ جَهْرَةً» تا ما خدا را نبینیم ایمان نمی‌آوریم. یک کلیم الهی می‌خواهد که بگوید «باطل ما کان یعلمون». اگر حس و تجربه میار شناخت باشد، نتیجه خطرناکش هم همین است. خروشچف که رئیس جمهور شوروی سابق بود، قبل از پیروزی انقلاب حرف او در روزنامه‌های ایران آمده که معاذالله خدایی نیست و گرنه ما هم می‌دیدیم. اینها فکر می‌کنند چیزی را که می‌بینند باید بپذیرند فلسفه الهی می‌گوید شما بسیاری از معارف را حتماً می‌پذیرید در حالی که آنها شنیدنی بود، دیدنی نیستند. همین قانون تجربه که استقراء را به یقین می‌رساند همان اصل تناقض که محسوس را مقطوع می‌کند، هیچکدام از اینها دیدنی نیستند. مطلب مهم این است که رهاورد فلسفه این است که انسان را از گمراهی و حیرت بیرون می‌آورد. هر کسی سرمایه اش حس و تجربه باشد نمیداند از کجا آمده به کجا می‌رود، وظیفه اش چیست، همیشه در شک به سر می‌برد و فکر می‌کند وقتی می‌میرد می‌پوسد اما فلسفه الهی می‌گوید انسان که می‌میرد از پوست به در می‌آید، یک؛ انسان مرگ را می‌میراند نه بمیرد، دو.

این فلسفه الهی، مطلب الهی را از وحی دریافت کرده است، بعد از پذیرش وحی همین عقل که می‌گوید ما نیازمند به وحی هستیم؛ وحی آن را توجیه کرده که انسان مرگ را می‌میراند نه بمیرد. در قرآن کریم نیامده «کل نفس ینذوق الموت» هر کسی را مرگ می‌چشد، بلکه آمده «کل نفس ذائقه الموت» هر کسی مرگ را می‌چشد. روشن است که هر ذائقه ملوکی خود را هضم می‌کند. ما هستیم که مرگ را می‌میرانیم؛ ما هستیم که مرگ زیر پای ما است؛ ما هستیم که از این مرگ می‌گذریم و به ابدیت می‌رسیم؛ ما هستیم و مرگ نیست. این از رهاوردهای فلسفه الهی است که به برکت وحی هم شکوفا شد و هم جامعه را شکوفا کرد. اینکه شما شنیدید و می‌بینید جنگ جهانی اول و دوم را همین ابرقدرتها به راه انداختند حداقل تلفات و کشته‌های این دو جنگ ۷۰ میلیون بود ولی نتوانستند جهان را آرام کنند، اکنون هرچه هم می‌بینید جنگ نیابتی است. سوریه وضعش آن بود که به لطف الهی به این صورت درآمد، عراق وضعش آن بود که به لطف الهی به این صورت درآمد، یمن وضعش اینچنین است که امیدواریم آن هم به طرف صلاح و واقعیت، امنیت و امانت حرکت کند.

هرگز با کشتار و با اختلاف و با غرور نمی‌شود جامعه را متمدن کرد. این عقل فلسفی است که انسان را به ثبات و آرامش به سکینت، امنیت و امانت دعوت می‌کند. من مجدداً مقدم شما را گرامی می‌دارم و از برگزارکنندگان این نشست علمی و همایش وزین حق شناسی می‌کنم. از مهمانان گرانقدر ایران اسلامی سپاسگزاریم. امیدواریم جهان بدون مشکلات جنگ، غارتگری، خیانت، آدمکشی و مانند آن به سر ببرد. به امید آن روز که جهان در سایه عقل، عدل و صلح به سر ببرد.

غفر الله لنا و لکم.

والسلام علیکم و رحمہ الله وبرکاته.

بگوید تو که ما را خلق کردی، ما از گذشته و آینده خود بی‌خبر بودیم و هستیم؛ مخصوصاً در معاد بگوید ما که نمی‌دانستیم یک همچنین جایی می‌آییم و از عواقب آن بی‌خبر بودیم چرا راهنما نفرستادی؟ فرمود: ما انبیاء فرستادیم تا محجوج فکر بشر نباشیم این تفکر قوی و غنی فلسفی است که عقل را وادار می‌کند تا با خدا گفتگو کند، ضرورت وحی و نبوت را تثبیت کند، ضرورت هدایت انبیاء را تثبیت کند؛ این نکته اول.

نکته و عنصر محوری دوم آن است که همین عقل دست حسگرایان را می‌گیرد و بالا می‌آورد و می‌گوید درست است که حس و تجربه حسی محترم است و علوم مادی با تجربه حسی پیش می‌رود؛ لکن پشتوانه تجربه حسی و نهان و نهاد تجربه حسی، یک برهان قوی و غنی تجدید عقلی است. مستحضرید که بین استقراء و تجربه فرق است؛ استقراء مفید یقین نیست اما تجربه مفید یقین است. فرق اساسی استقراء و تجربه، آن برهان خفی است که به تعبیر حکمت متعالی و مشاء، پشتوانه استقراء است. اگر پزشکی یک دارویی را در هزار مورد استدلال و تجربه کرده و استقراء کرد، این نمی‌تواند جزم پیدا کند که این دارو برای آن درد، درمان کننده است مگر اینکه با استدلال عقلی از استقراء به تجربه بیاید، بگوید اگر رابطه ضروری بین این دارو و آن درمان نبود هرگز دائمی یا اکثری نبود، چون دائمی و اکثری است معلوم می‌شود روی اتفاق نیست روی ربط ضروری که بین این دارو و آن درمان است. «لولم یكون ذاتياً لما كان اکثریاً لکن تالی باطل فالقدم مثله» نتیجه می‌گیرند که ربط ضروری بین این دارو و درمان است و از استقراء اوج می‌گیرند و به تجربه می‌رسند، از مظنه می‌رهند به یقین می‌رسند و برهان می‌شود. پس پشتوانه علوم تجربی جز تجرید عقلی نیست، این مطلب را عقل می‌فهمد نه اینکه این را آزمایش بکند.

محور دیگر آن است که در همه مواردی که انسان یقین پیدا می‌کند، به اصل تناقض تکیه می‌کند که بود و نبود جمع نمی‌شود، تضاد با هم جمع نمی‌شود، دو مثل جمع نمی‌شود، دور محال است، اجتماع ضدین و اجتماع نقیضین محال است. اینها را عقل فطری که ذات اقدس الهی اینها را سرمایه انسان قرار داد، می‌فهمد. اینها را انسان در آزمایشگاه تشخیص نمی‌دهد، تناقض به آزمایش نمی‌آید، عقل می‌فهمد که وجود و عدم با هم جمع نمی‌شود و اگر تناقض رخت برنندد، ما به هیچ چیز یقین نداریم یعنی چیزی را که می‌بینیم، ممکن است هم باشد و هم نباشد. چیزی که جلوی این اهتمام را می‌گیرد، استحاله تناقض است که تناقض یک امر عقلی است. بنابراین ما به برکت تجرید عقلی، تجربه‌های حسی را از مظنه به یقین می‌رسانیم و پشتوانه ما خواهد بود اما خطر حسگرایی و تجربه‌پسندی این است که اگر سرمایه یک انسانی، جامعه‌ای، معرفت‌شناسی یک ملتی، حس و تجربه باشد تا چیزی را نبیند باور نمی‌کند، این همان تفکر بنی اسرائیل است که قرآن آن را نقل کرده و محکوم کرده، آنها گفتند: «لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى

آیت‌الله جوادی آملی به همایش جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب پیامی صادر کرد.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، آیت‌الله العظمی جوادی آملی به همایش جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب پیامی را صادر کرد.

متن پیام این مرجع معظم تقلید به این شرح است:

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحیم

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی جمیع الأنبیاء و المرسلین و الأئمة الهداة المهديین سیما خاتم الأنبیاء و خاتم الأوصیاء (علیهما آلاف التحية و الثناء) بهم تنولتی و من أعدائهم تنبرء الی الله» مقدم شما فرهیختگان، دانشوران و اساتید ایرانی و غیرایرانی را گرامی می‌داریم. امیدواریم همه شما نخبگان که در گرامیداشت این محافل علمی ایراد مقال یا ارائه مقاله بر وزن علمی این همایش افزودید، خدای سبحان به احسن وجه بپذیرد و توفیق نشر معارف عقلی را به دست شما فرهیختگان و جهان اسلام و غیراسلام منتشر کند.

فلسفه یک رهاورد الهی است که شکوفایی عقل را به عهده دارد. عقل را شکوفا می‌کند، یک؛ دسترسی انسان به معقولات را آسان می‌کند، دو؛ تنزل معقولات به محسوسات را فراوان می‌کند، سه؛ جامعه جاهلی را عاقل می‌کند، چهار؛ صلح و صفا را برقرار می‌کند، پنج؛ تفکر اختلاف و داعشی و سلفی را از بین می‌برد، شش و رهاوردهای فراوان دیگری هم خواهد داشت. کار فلسفه، شکوفایی عقل است. ذات اقدس الهی که نظام و عالم و آدم را آفرید یعنی جهان، انسان را، پیوند انسان و جهان را آفرید، عقل را آنچنان حرمت می‌دهد که می‌فرماید: اگر ما انبیاء را نفرستیم و رهبران الهی را برای هدایت جامعه ارسال نکنیم، همین بشر علیه خدا استدلال می‌کند.

در بخش پایانی سوره نساء که سخن از رسلاً مبشرین للمنظرین مطرح است، می‌فرماید: ما انبیاء را فرستادیم و می‌فرستیم تا به حضرت خاتم برسد برای اینکه مبادا لئلا یكون للناس علی الله حجة بعد الرسل» (نساء ۱۶۵) یعنی عقل آنقدر قدر و قوی است که می‌تواند با خدا گفتگو کند و علیه خدا استدلال کند. به خدا

عدل مبنای اسلام برای برقراری امنیت / پایبندی به عهدنامه‌ها واجب است

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی افزود: آیت‌الله جوادی آملی معتقد است که دین می‌تواند مصدري برای روابط بین‌المللی عادلانه باشد. دین اسلام ویژگی‌های خاصی همچون جهان‌شمولی و ثبات را دارد.

وی اسلام را دارای ویژگی‌هایی برای تحقق امنیت دانست و تصریح کرد: اسلام در این راستا ابزارهای همچون تمسک به سیره رسول اکرم (ص) و اهل بیت (ع) و تأکید بر اخوت ایمانی را دارد. وی ادامه داد: خداوند در وجود انسانی فطرتی را قرار داده است که می‌تواند موجب سعادت او شود و توجه به فطرت، وحدت بین جوامع انسانی را به دنبال دارد. اندیشه‌ای که فطرت انسان را هدف قرار بدهد، قلوب بشر را تسخیر می‌کند.

حجت‌الاسلام والمسلمین لک‌زایی با اشاره به ضرورت پایبندی به عهدنامه‌ها اظهار کرد: این کار یک مسأله واجب در اسلام است که مبنای آن عدل و مبارزه با ظلم است.

وی ادامه داد: اسلام در برقراری ارتباط با کافرین نه راه افراط و نه راه تفریط را در پیش گرفته است، چه رابطه کامل و چه قطع رابطه با آنها اشتباه است. اسلام این اجازه را نمی‌دهد که کافرین از اسرار ما آگاه شوند. نباید به عنوان مسلمان ظلم کنیم و نباید اجازه بدهیم که مورد ظلم واقع شویم.

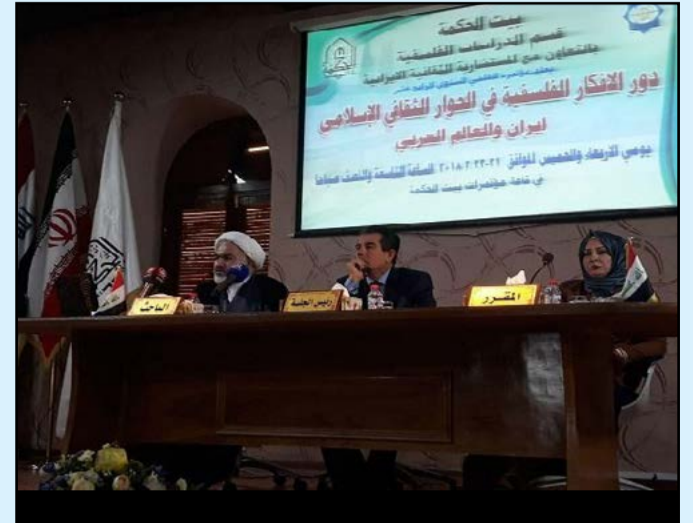
رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در پایان خاطرنشان کرد: مبنای اسلام برای برقراری امنیت، عدل و وحدت است و باید این مبنای را مورد توجه قرار بدهیم.

بیت‌الحکمه شهر بغداد، به عراق سفر کرد. وی در دیدار با دکتر عبدالرزاق عبدالجلیل العیسی (وزیر علوم و تحقیقات عراق) گفت: اکنون مباحث امنیت بین‌المللی خالی از نظریات فلاسفه مسلمان است، به همین دلیل در مقاله‌ای به تبیین راه‌های تحقق این امنیت از منظر آیت‌الله جوادی آملی پرداختم.

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در ابتدای سخنرانی خود در این همایش گفت: اکنون مباحث امنیت بین‌المللی خالی از نظریات فلاسفه مسلمان است. به همین دلیل در مقاله‌ای به تبیین راه‌های تحقق این امنیت از منظر آیت‌الله جوادی آملی پرداختم. وی افزود: دو الگو برای زندگی انسان در دنیا وجود دارد؛ در یک الگو، انسان تنها برای بقا در دنیا تلاش می‌کند اما در الگوی الهی، بقای انسان در دنیا زمینه‌ای برای بقای او در آخرت است.

حجت‌الاسلام والمسلمین لک‌زایی در ادامه با اشاره به شرط لازم برای تحقق امنیت بین‌المللی اظهار کرد: شرط لازم برای این مسأله، حاکمیت عدالت است؛ بدون تحقق این شرط، امنیت بین‌المللی برقرار نمی‌شود، همان‌گونه که اکنون این‌گونه است.

وی ادامه داد: آیت‌الله جوادی آملی، روابط بین‌الملل را همزیستی عادلانه و مسالمت‌آمیز امت‌ها با یکدیگر می‌داند. ایشان اعتقاد دارند که رسم و رسوم‌ها نمی‌تواند مصدري مشترک برای قوانین بشری باشد. رسم و رسوم‌ها غیرثابت و غیرمشترک هستند و به همین دلیل نمی‌توانیم از این امور به عنوان مصدر معرفتی مشترک برای بشریت استفاده کنیم.

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: آیت‌الله جوادی آملی، روابط بین‌الملل را همزیستی عادلانه و مسالمت‌آمیز امت‌ها با یکدیگر می‌داند و معتقدند رسم و رسوم‌ها نمی‌تواند مصدري مشترک برای قوانین بشری باشد.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حجت‌الاسلام والمسلمین نجف لک‌زایی به منظور شرکت در همایش «نقش اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» در

مسئول دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب:

تمدن اسلامی بر پایه فکر و فلسفه اسلامی شکل گرفته است

در واقع منظور ما از تاریخ، تنها سلسله حوادثی که در گذشته یک کشور روی داده، نیست، افزود: منظور از تاریخ در اینجا وجود و کلیت هستی یک مردم و ملت است که در خلال زمان‌های بسیار طولانی و مدید شکل گرفته است. شکل‌گیری و انسجام کلیت تاریخی یک ملت نشانگر وجود سنخیت عناصر فرهنگی در آن است.

وی اظهار داشت: مراد و منظور از سنخیت عوامل فرهنگی با یکدیگر، تنها سنخیت ظواهر و نشانه‌های فرهنگی با یکدیگر نیست. سنخیت فرهنگی، کلید واژه‌ای عام است که شامل بسیاری از مفاهیم و عوامل می‌گردد. یکی از مهم‌ترین عناصر موجود تحت این واژه، فلسفه است.

مسئول دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب گفت: آن‌چه بر اهل دانش روشن است، آن بوده که فرهنگ از فلسفه جدا نیست و اصولاً این امر قابل تصور نیست که فرهنگ یک جامعه از فلسفه آن جدا باشد. به طور کلی وقتی می‌گوییم مثلاً یک جامعه از فرهنگی متعالی برخوردار است، در واقع و عمق مطلب، این نکته را نیز منظور کرده ایم که فلسفه آن جامعه نیز عمیق و متعالی است. از آن سو، هر گاه می‌گوییم یک جامعه دارای فرهنگی مبتذل است، در واقع این نکته نیز مد نظر بوده است که فلسفه آن جامعه نیز از عمق کافی برخوردار نبوده و دارای سطوحی از ابتذال است.

وی به دلیل همبستگی و پیوستگی میان فلسفه و فرهنگ پرداخت و تصریح کرد: میان این دو مفهوم، نوعی رابطه تولیدی وجود دارد، به عبارت دیگر یکی از این دو، نقش مادر و مولد را برای دیگری دارد. بی‌تردید در میان این دو مفهوم، این فلسفه است که نقش مولد برای فرهنگ را در بر دارد و با دست‌نمائی خود، نوع و شیوه روابط میان اعضای یک جامعه را نظم می‌بخشد و به رفتارهای افراد آن جامعه الگویی می‌دهد که نام آن فرهنگ است. عیدی پور با بیان این‌که بنیان و استواری هر جامعه بر فلسفه آن جامعه مبتنی است، افزود: فلسفه هر جامعه، بیان‌کننده عمیق‌ترین لایه‌های فکری و اندیشه‌ای آن جامعه می‌باشد. فلسفه چارچوبی را شکل می‌دهد که عکس فرهنگ در آن قرار می‌گیرد. بنابراین اگر این چارچوب به شکل

وارد کنند اما در عمل موفق نبوده‌اند. یکی از دلایل مهم این مسئله، عدم هم‌خوانی آن عناصر با کلیت فرهنگی آن جامعه بوده است.

وی فرهنگ را عنصری پیوند خورده با تاریخ یک جامعه دانست و افزود: این واقعیت امروزه، در اثر انجام تحقیقات مفصل و متعدد، بر دانشمندان علوم اجتماعی روشن و بارز گردیده است که هر گونه فرهنگ هر جامعه‌ای با تاریخ آن جامعه در ارتباط وثیق و مستحکم قرار دارد، به عبارت دیگر نمی‌توان فرهنگ را عنصری جدای از تاریخ و چارچوب وجود و تجسم تاریخی یک جامعه فرض کرد.

عیدی پور ضمن بیان تعریفی از اکتسابی بودن فرهنگ اظهار داشت: دانشمندان علوم اجتماعی، فرهنگ را «به عنوان مجموع ویژگی‌های رفتاری و عقیدتی اکتسابی اعضای یک جامعه خاص» تعریف کرده‌اند. در این تعریف یکی از قیود بسیار مهم که به وسیله آن فرهنگ از سایر مؤلفه‌های فرهنگی متمایز می‌شود، قید «اکتسابی» است. اکتسابی بودن فرهنگ به معنای آن است که رفتارها و عقایدی که تشکیل‌دهنده فرهنگ هستند، توسط گروهی آموزش داده شده و توسط گروهی دیگر در اجتماع فرا گرفته می‌شود. جامعه‌شناسان این فرایند را اجتماعی شدن (Socialization) می‌نامند.

مسئول دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب گفت: دانشمندان علوم اجتماعی معتقدند که نمی‌توان هر مسئله‌ای را در جامعه با استفاده از روش و سیستم اجتماعی کردن به افراد جامعه آموخت، به عبارت دیگر تنها عناصر فرهنگی می‌توانند از طریق فرایند اجتماعی شدن در جامعه آموزش داده شده و پس از مدتی وارد مجموعه فرهنگی آن جامعه شود که با کلیت وجود تاریخی آن جامعه سنخیت داشته باشد.

وی ضمن بیان سؤالی مبنی بر این‌که اصولاً چه عناصری قابلیت ورود به مجموعه فرهنگی یک جامعه را دارا می‌باشند؟ تصریح کرد: سنخیت تاریخی عناصر فرهنگی امری است که بدون وجود آن، اجتماعی شدن فرهنگی صورت نمی‌پذیرد. عیدی پور با بیان این‌که وقتی از سنخیت تاریخی در مورد عناصر فرهنگی سخن می‌گوییم

مسئول دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب گفت: پایه‌های تمدن اسلامی، تفکر فلسفی اسلامی است که آمیخته‌ای از عقل و نقل و در فلسفه مابصدا به خوبی متجلی شده است.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حسن عیدی پور در همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» که در بیت‌الحکمه بغداد برگزار شد، به ارائه مقاله خود با عنوان «غیاب فکر فلسفی و تأثیر آن بر فعالیت‌های فرهنگی» پرداخت و اظهار داشت: ما در دنیایی زندگی می‌کنیم که در عرصه‌های علمی و تکنولوژیکی آن پیشرفت‌های چشمگیر و حیرت‌انگیزی رخ داده است. این پیشرفت‌ها به گونه‌ای بوده است که چهره دنیا را به کلی تغییر داده و گویی انقطاعی میان حال و گذشته بشر ایجاد نموده است. این انقطاع را می‌توان «انقطاع تاریخی» نام نهاد.

وی گفت: در انقطاع تاریخی، دو دوره تاریخی از یک دیگر جدا می‌شوند و میان آن‌ها فاصله و شکاف بزرگی ایجاد می‌شود. این شکاف‌ها گاهی پُرناشدنی هستند، به طوری که گذشته را برای امروزیان بیگانه، و حال را برای بازماندگان کهنسال، نا موخه می‌سازند. در انقطاع تاریخی، گذشته غیر قابل فهم می‌گردد و دوران جدید، به دورانی با مختصاتی کاملاً جدید و غیر مرتبط با گذشته بدل می‌گردد.

مسئول دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب تصریح کرد: یکی از ویژگی‌های انقطاع تاریخی آن است که در اثر آن، فعالیت‌های فرهنگی به کلی رنگ و بوی دیگری به خود می‌گیرند و شرایط به طوری تغییر می‌کنند که گویا فعالیت‌های فرهنگی در جامعه جدید، ربط بسیار کمی به گذشته تاریخی خود دارند و از آن ریشه سر برنیاورده‌اند. بسیاری از حکومت‌ها در طول تاریخ کوشیده‌اند که فرهنگ جامعه و مردم خود را به نحوی تغییر داده و عناصری را که خود به آن گرایش داشته‌اند، به مجموعه فرهنگی آنان

مربع باشد، عکس داخل آن نیز به شکل مربع در می‌آید و اگر چارچوب به شکل دایره باشد، عکس داخل آن نیز شکل دایره به خود می‌گیرد.

وی به نبود ارتباط مستمر میان فلسفه و فرهنگ اشاره کرد و اظهار داشت: ارتباط میان فلسفه و فرهنگ لاینفک و همیشگی نیست. چه بسا که در اثر حوادث و مسائلی رابطه میان این دو، سست شده یا قطع شود. پیچ‌ها و گردنه‌های سخت و صعب‌العبور تاریخی، همان جایی هستند که در آن‌ها رابطه فرهنگ و فلسفه می‌تواند دچار آسیب شود. مسئول دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب، فرهنگ کشورهای اسلامی را در حال مدرن شدن دانست و گفت: اکنون اکثر جوامع اسلامی در وضعیتی قرار گرفته‌اند که در طول تاریخشان کم‌نظیر بوده است. در این وضعیت، فرهنگ در این جوامع، از پیشینه خود فاصله گرفته است. فرهنگ غرب در بسیاری از این کشورها به شدت در حال رشد و توسعه است. سبک زندگی مدرن و غربی در حال پیشروی است و ارزش‌ها و هنجارهای سنتی در حال خالی کردن میدان به نفع ارزش‌های غربی هستند.

ادامه در صفحه بعد

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تبیین کرد:

امکانات تفکر فلسفی در تحلیل آورده‌های وحیانی

تحلیل خود از وحی و پیامبری و دین و شریعت را در بخش مربوط به فلسفه سیاسی ارائه کرده‌اند. از نظر آنان ضرورت وحی و پیامبری ناشی از ویژگی‌های وجودی انسان و کمال و سعادت او و زندگی اجتماعی و نیاز به قانون و شریعت برای زندگی اجتماعی است. حجت الاسلام والمسلمین دکتر یزدانی مقدم اظهار داشت: فیلسوفان مسلمان دیدگاه‌های متعدد و متکاملی درباره چگونگی وحی و تحلیل آن عرضه داشته‌اند که کم و بیش در یک نظریه جامع قابل بازسازی است. از بیان و تحلیل این فیلسوفان بر می‌آید که چهره آن سویی وحی، القای قوه و یا اعطای علم و عقل بسیط است. فرآیند وحی، در چهره این سویی آن، از عقل فعال تا ناطقه و متخیله و حواس پیامبر دامنه دارد و اظهار آن برای مخاطبان در قالب مثال‌ها و محاکات و... صورت می‌گیرد. بدین ترتیب حقیقت وحی یک حقیقت متعالی عقلی و معنوی است و اظهار و ابراز حقایق وحیانی برای مخاطبان پیامبران به تناسب ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی، تمدنی و تاریخی آنان و رعایت سطح علمی و عقلی آنان صورت گرفته است.

وی گفت: از این رو، ورای ظواهر بیانات دینی و با توجه به همین ظواهر و بر پایه آنها، حقایق متعالی عقلی کلی انسانی الهی لحاظ شده است. فیلسوفان ما کم و بیش با ارائه مفاهیم و ابزارهای چون مثال‌ها، محاکات، قدرت، استعداد مخاطبان و سطح بندی آنان و منازل نزول قرآن، از مقام واحدیت یا احدیت تا حقیقت کلی عقلی الفاظ و مفاهیم و تا مصادیق جزئی الفاظ و مفاهیم تا الفاظ قرآن کریم و... راه‌هایی برای آشنایی، دریافت، فهم و نیل به آن حقایق متعالی الهی عقلی نشان داده‌اند. تحلیل فیلسوفان مسلمان می‌گوید لازم است وحی در قالب‌های متناسب عرضه شود. مثلاً وحی بر پیامبری که در سرزمین عربی زندگی می‌کند و مخاطبان او هم عرب هستند ناگزیر باید در قالب زبان عربی ریخته شود. چنانکه اگر مخاطبان پیامبر در سرزمین‌ها و فرهنگ‌های دیگر زندگی می‌کردند، وحی در قالب‌های متناسب آن سرزمین‌ها و فرهنگ‌ها ریخته و ارائه می‌شد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: بدین ترتیب معنا ندارد که در سرزمین لاتین زبان، وحی به زبان عربی یا فارسی دریافت و یا ارائه شود. این امر یک شاخصه برای شناخت مدعیان دروغین هم است. همانطور که قالب زبان مخاطبان پیامبران الهی رعایت می‌شود، قالب‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مخاطبان هم با حفظ موضع حقیقت‌گرایانه و انتقادی وحی الهی نسبت به انحرافات و اشتباهات مخاطبان رعایت می‌شود. وی افزود: فیلسوفان مسلمان تحلیل‌های متعدد و متکاملی درباره پیامبری و ویژگی‌ها و کاربدهای آن و مفهوم دین و شریعت و فلسفه شریعت و یا فلسفه احکام و حقوق ارائه کرده‌اند. فیلسوفان مسلمان با ارائه فلسفه دین و شریعت و فلسفه حقوق و احکام دینی و شرعی از موقعیتی فلسفی وارد شده و نشان داده‌اند که ورای ظواهر احکام، مقاصد عام و کلی انسانی برای تنظیم زندگی انسانی اجتماعی سیاسی و برقراری عدالت و... قرار دارد. آنان این امکان را مطرح کرده‌اند که با استفاده از دانش بشری و فکر و اندیشه انسان‌ها می‌توان در شرایط متحول، متغیر و گوناگون مصادیق جدیدی برای احکام و یا مصادیق جدیدی از احکام را تصور کرد. چنان که فقیهان

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: فلسفه اسلامی می‌تواند در مقام فلسفه سیاسی و فلسفه حقوق و فلسفه فقه از فقه نیز پشتیبانی کند. به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر احمدرضا یزدانی مقدم در همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» که در بیت‌الحکمه بغداد برگزار شد، به ارائه مقاله خود با عنوان «امکانات تفکر فلسفی در تحلیل آورده‌های وحیانی» پرداخت و با بیان چند پرسش اظهار داشت: آیا متون دینی مانع پیشرفت و پیشبرد جوامع مسلمان است؟ آیا باید به مانند ظاهرگرایان بر ظاهر متون دینی و مصادیق گذشته الفاظ و مفاهیم بسنده شود؟ آیا از نظر فیلسوفان مسلمان، باید به ظواهر متون بسنده کنیم یا از ظواهر متون گذر کنیم؟ برای پاسخ به این پرسش‌ها لازم است ببینیم فیلسوفان مسلمان چه روشی برای فهم متون دینی در اختیار ما قرار می‌دهند. برای درک روش پیشنهادی این فیلسوفان در جهت فهم متون دینی لازم است ببینیم اینان چه تفسیری از ماهیت و چگونگی این متون و ارائه آنها عرضه می‌کنند. بدین ترتیب ما می‌خواهیم ببینیم چگونه متن وحیانی را بفهمیم. آیا باید بر ظواهر متن وحیانی اقتصار کنیم و بر الفاظ و مصادیق گذشته آنها جمود داشته باشیم؟ یا اینکه متن وحیانی ورای ظواهر، حقایق متعالی عقلی را در نظر دارد؟ بلکه خود متن ما را به آن حقایق متعالی می‌خواند؟ از این رو جمود بر الفاظ و مصادیق هم وجهی نخواهد داشت؟

وی گفت: فیلسوفان مسلمان در فلسفه سیاسی به پژوهش درباره وحی و قرآن و فهم آن پرداخته‌اند. حاصل پژوهش فیلسوفان مسلمان این است که وحی الهی و قرآن کریم تنزیل حقایق از جانب حق تعالی است و فیلسوفان مسلمان همت خود را به فهم و دریافت آن حقایق عالی مصروف داشته‌اند. نظریه‌هایی که فیلسوفان مسلمان درباره حقیقت وحی ارائه کرده متنوع و متعدد است و در این فرصت امکان طرح و بررسی همه آنها وجود ندارد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: در فلسفه اسلامی در باب معارف عقلی نظری الهی بارها گفته و پذیرفته شده است که متن وحیانی ورای ظواهر، حقایق متعالی عقلی را در نظر دارد و خود متن ما را به آن حقایق متعالی می‌خواند. آیا این موضوع درباره احکام حکمت عملی و مصادیق آنها هم صدق می‌کند یا نه؟ فیلسوفان ما به طور مستقیم به این موضوع نپرداخته‌اند اما برآیند گفتار آنان همین است. چنانکه فیلسوفان مسلمان در مباحث فلسفه سیاسی به تفصیل تحلیل خود از فلسفه شریعت را بیان کرده‌اند. تبیین و توضیح فلسفه شریعت در آثار این فیلسوفان حاکی از آن است که آنان احکام شرعی را پریشان و بی‌ارتباط با هم و نامنسجم و بی‌قاعده و غیر عقلی نمی‌دانند، بلکه احکام شرعی را راجع به احکام کلی عقلی می‌دانند.

وی افزود: از منظر فیلسوفان مسلمان، اجباری نظری برای جمود بر ظواهر و یا مانعی نظری برای پیشرفت جوامع اسلامی وجود ندارد. آنان متن وحیانی را در درون یک نظام عقلی و بر پایه آن تحلیل می‌کنند و تفسیری عقلی از شریعت داشته و فلسفه شریعت عقلی ارائه می‌کنند. این فلسفه عقلی شریعت مبتنی بر تحلیل عقلی از ضرورت وحی، دریافت وحی و ارائه وحی است. فیلسوفان مسلمان

ادامه از صفحه قبل

آمال و آرزوی‌های جوانان با آمال و آرزوهای پدران و مادران خود فاصله بسیار گرفته است و به همین دلیل درک متقابل میان این دو گروه بسیار کم شده است. حتی جهان بینی بسیاری از اقشار مسلمین به حالت سنتی خود باقی نمانده است. شعر، رمان، تئاتر، سینما، کنسرت و سایر عرصه‌های هنری همه مدرن شده‌اند. در یک کلام، فرهنگ کشورهای اسلامی در حال مدرن شدن است. این مدرن شدن فرهنگ در کشورهای اسلامی بدون هزینه و مشکل نبوده و نیست.

وی با اشاره به برخی از مسائل اجتماعی ناشی از مدرن شدن فرهنگی تصریح کرد: بحران هویت در میان بسیاری از دختران و پسران جوان، شکاف نسلی میان والدین و فرزندها، گرایش به مظاهر فرهنگ غرب، رواج خود محوری و خود خواهی، خشونت‌گرایی، تجمل‌گرایی، زراندوزی و مشکلاتی دیگر از جمله مسائل اجتماعی ناشی از این مدرن شدن فرهنگی می‌باشند.

عبدی پور به نتایج فاصله گرفتن از فلسفه اسلامی اشاره کرد و افزود: بررسی عمیق و تفکر موشکافانه نشان می‌دهد که ایجاد این مشکلات، اگر چه دارای دلایل اجتماعی، اقتصادی و یا سیاسی است، اما علت اصلی بروز این مشکلات، فاصله گرفتن از ریشه‌های فلسفه اسلامی به عنوان پشتوانه فکری جوامع اسلامی است که راه را

بزرگ مسلمان نیز از مقتضیات زمان، مکان و مقاصد احکام و تغییر موضوعات احکام سخن به میان آورده‌اند. بدین ترتیب فلسفه اسلامی می‌تواند در مقام فلسفه سیاسی و فلسفه حقوق و فلسفه فقه از فقه نیز پشتیبانی کند. حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر یزدانی مقدم اظهار داشت: ممکن است ما دیدگاهی انتقادی نسبت به اجزای تحلیل این فیلسوفان و تطبیق آن بر وحی الهی قرآن و احکام اسلام داشته باشیم اما به نظر می‌رسد چارچوب اصلی تحلیل که گرفتن حقایق از خدای تعالی و ابلاغ و رساندن آن به مردم و رعایت ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی، تمدنی و تاریخی مخاطبان می‌باشد، قابل پذیرش است.

وی گفت: بدین ترتیب تحلیل‌ها و نظریه پردازی‌های فیلسوفان مسلمان ما را از جمود بر ظواهر دین و مصادیق ابتدایی و یا قدیمی احکام بر حذر می‌دارد و ما را از سطح ظاهر به سوی حقیقت دین و احکام و فهم و درک و به کارگیری آن فرا می‌برد. دستاورد این فیلسوفان از سویی راه‌های پیشرفت و پیشبرد جوامع اسلامی را برای ما می‌گشاید و از سوی دیگر به ما امکان و توان درک تغییر و تحول و مدیریت تحولات جوامع اسلامی را بر پایه حقایق دینی و در نتیجه حیات و پویایی دین می‌دهد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: تحلیل فیلسوفان مسلمان در سنت فلسفه اسلامی سیاسی درباره وحی با برخی تحلیل‌های امروزی متفاوت است. تحلیل این فیلسوفان در سنت فلسفه اسلامی ارائه می‌شود و بر جهان‌شناسی و انسان‌شناسی فلسفه اسلامی مبتنی است و به آن ارجاع می‌دهد. در حالی که تحلیل‌های امروزی، چنانکه مشهود است، دچار آشفتگی نظری و پریشانی مفاهیم است؛ از مباحث مبنایی و جهان‌شناسی و انسان‌شناسی می‌پرهیزد و به سنت فلسفه اسلامی ارجاع نمی‌دهد. در تحلیل‌های امروزی، وحی و قرآن طوری تعریف می‌شود که انگار هیچ ارتباطی با واقعیت ندارد و صرفاً دریافتی از واقعیت است و این واقعیت هر طور دیگری هم می‌توانست دریافت شود و مطابقت میان دریافت و ارائه هم بی‌معنا یا مغفول است. در حالی که در تحلیل فیلسوفان مسلمان هم مطابقت میان دریافت و واقع و هم مطابقت میان دریافت و ارائه، ملحوظ است. به علاوه مسئله قالب‌های ارائه، که فیلسوفان مسلمان می‌گویند در اصول و فقه اسلامی هم سابقه دارند و فقیهان بزرگ از آن سخن گفته‌اند و امروزه هم به آن استناد می‌شود.

باشد، با فلسفه غرب در ارتباط است. وی تصریح کرد: راه حلی که به نظر می‌رسد آن است که مسئولان فرهنگی در کشورهای اسلامی، ابتدا باید هر چه بیشتر به فکر و فلسفه خودی و اسلامی رجوع کنند و از آن بیش از پیش در فعالیت‌های فرهنگی خود استفاده نمایند.

عبدی پور به لوازم تحقق پرداختن مسئولان فرهنگی به فکر و فلسفه اسلامی اشاره کرد و گفت: لازم است که از نگاه سطحی به فرهنگ دوری شده و در هر فعالیت فرهنگی، به ریشه‌های فلسفی آن توجه شود. همچنین فلسفه اسلامی در جامعه بیشتر مطرح شده و با زبانی همه فهم، آموزش داده شود. در این آموزش، متولیان فرهنگی تمامی سطوح، دانشجویان و دانش‌آموزان در اولویت هستند.

وی خاطرنشان کرد: برای آموزش فلسفه، باید از روش‌های نوین بهره گرفته شود و از روش تدریس مدرسی تنها، اجتناب شود؛ زبان هنری در این زمینه تا حد بسیار زیادی می‌تواند به این منظور کمک کند. کشورهای اسلامی از تجارب یکدیگر در این زمینه استفاده نمایند و با انتقال تجارب به یکدیگر، فرایند ارتباط فکر فلسفی و فرهنگ را تسریع کرده و به آن عمق ببخشند، همچنین با برگزاری جلسات هم‌اندیشی در سطح ملی و بین‌المللی، راهکارهای ابداعی مظاهر فرهنگی جدید از فلسفه خودی بررسی گردد.

برای پیشروی سایر فلسفه‌ها که ربط درستی با کلیت جامعه اسلامی ندارند باز می‌کند و در نتیجه فعالیت‌های فرهنگی را مبتذل و کم‌مایه می‌کند و موجب آن می‌شود که فعالیت‌های فرهنگی با سایر اجزاء و عناصر فکری جامعه اسلامی تناسب نداشته باشند، همچنین فعالیت‌های فرهنگی را آسیب‌زا و مشکل‌آفرین می‌کند.

وی با بیان این که تمدن اسلامی بر پایه فکر و فلسفه اسلامی شکل گرفته است، اظهار داشت: پایه‌های تمدن اسلامی، تفکر فلسفی اسلامی است که آمیخته‌ای از عقل و نقل است و در فلسفه ملاصدرا به خوبی متجلی شده است. جهان بینی اسلامی نیز از فلسفه اسلامی تغذیه می‌کند و به وسیله آن غنی و پر بار گردیده است.

از نظر تاریخی همیشه تمام عناصر اصلی و مقومات جوامع اسلامی با فلسفه فکر آن مرتبط بوده است اما در حال حاضر، ما در کشورهای اسلامی شاهد وضعیتی هستیم که در آن ارتباط فلسفه با سایر عناصر اجتماعی از جمله فرهنگ بسیار کم رنگ شده است.

مسئول دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب به ارتباط میان فلسفه اسلامی و فلسفه غرب در جوامع اسلامی پرداخت و گفت: در حال حاضر فرهنگ مدرن در جوامع اسلامی بیش از آن که با فلسفه اسلامی به عنوان میراث گذشتگان و آباء فکری ما در ارتباط

ضرورت گفت و گوهای فلسفی ایران و اعراب / بررسی موردی مجالس علمی در قرن ۴

بود و به تعبیر ارکون به شکل‌گیری نوعی انسان‌گرایی ادبی و دینی انجامید. این نوشتار در پی ارائه تصویری روشن‌تر از روش و مضمون این مجالس فلسفی به ویژه مجلس ابوسلیمان سجستانی و مجلس ابن سعدان، بنا به روایت ابوحنیفه توحیدی به ویژه در مقایسات و الامتاع و المؤانسه است. شریعتمداری اظهار داشت: تحقق و تبلور این گفت‌وگوی گشوده فلسفی را می‌توانیم در کتاب الهوامل و الشوامل که در نوع خود بی‌نظیر است نیز ببینیم. این کتاب که حاوی پرسش‌های ابوحنیفه توحیدی، فیلسوف پرسشگری (به تعبیر ابراهیم کیلانی) و پاسخ‌های ابوعلی مسکویه در باب پاره‌ای از دغدغه‌های انسانی و اخلاقی است، به واقع، محصول مشترک اندیشه و گفت‌وگوی دو اندیشمند عرب و ایرانی، و بازتاب‌دهنده تعامل مثبت و سازنده اندیشمندان مسلمان از قومیت‌ها و مذاهب مختلف، به ویژه سنی و شیعه، و عرب و ایرانی در پیشرفت اندیشه انسانی و عقلانی در قرن چهارم هجری است. در میان ویژگی‌های این قرن توجه به آنچه ذیلامی آید ضروری است:

۱. کثرت‌گرایی فرهنگی و رواداری دینی و مذهبی؛
۲. توجه ویژه به فلسفه، نه به عنوان یک نیاز لوکس یا صرفاً علمی، بلکه چونان نیازی ضروری و وجودی، و نه بسان سنتی مدرسی، بلکه به مانند دغدغه‌ای زیست‌شده بود که مطلوبیتی ذاتی نداشت، بلکه باهدف سامان‌دهی و ارتقای رفتار و زندگی، به دور از مباحث انتزاعی، و همسو با جهت‌گیری‌های دینی و گرایش‌های ایمانی صورت می‌گرفت؛
۳. انسان‌گرایی اعتدالی تبلور یافته در تکریم عقل، توجه به علوم پیشینیان یا آنچه در نزد کندی فیلسوف به علوم بشریت موسوم بود، ترغیب به برادری و دوستی با درونمایه فلسفی اش، باور به یکی بودن نوع انسانی و خویشاوندی همه انسان‌ها و توجه به هنرها و ارزش‌های زیباشناختی، موسیقایی و معماری؛
۴. این رسالت فکری به فیلسوفان رسمی محدود نمی‌شد، بلکه شامل دانشوران شاخه‌های گوناگون علمی مانند ادیبان، مترجمان، پزشکان و منجمان هم می‌شد و بلکه حتی دامنه آن نساخان، دبیران و مقامات حکومتی را هم فرا می‌گرفت؛
۵. این ویژگی‌ها و دستاوردها تحت امارت بویه‌یان شیعه و زیر نظر وزیران فرهیخته‌ای که گاه مثل ابوالفضل ابن عمید از فلاسفه و گاه

عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب گفت: فضای عقلی قرن چهارم به مراتب از فضای فلسفی کلاسیک قبل و بعد از این دوره، سرزنده‌تر و فراگیرتر است. به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حمیدرضا شریعتمداری در همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفت‌وگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» که با حضور اندیشمندان از ایران در بیت‌الحکمه بغداد برگزار شد، به ارائه مقاله خود با عنوان «گفت‌وگوهای فلسفی ایرانیان و عرب‌ها و بررسی موردی مجالس علمی در قرن چهارم هجری» پرداخت و اظهار داشت: بی‌تردید، فلسفه افق‌های گسترده‌ای را برای اندیشیدن و گفت‌وگو می‌گشاید. این عرصه عقلی در خاستگاهش یونان در قالب گفت‌وگوهای شکوفا شد که سقراط برپا می‌کرد. او اولین فردی بود که در استدلال‌ها و تعاریف استقرائی اش به شیوه گفت‌وگو متکی بود، گفت‌وگوهای که بسا به پاسخ‌نهایی منتهی نمی‌شد، اما مشوق تأمل و ژرف‌نگری در کاربست مفاهیم و تعابیر بود. وی گفت: ۱۰ قرن بعد از شکل‌گیری و نضج فلسفه یونان باستان و دوران یونانی‌مآبی، اندیشمندان مسلمانی که تحت تأثیر تعلیم و تربیت اسلامی به تأمل و تبادل فکری رو آورده بودند، در پی بسط قلمرو اسلامی که مقتضی بسط اندیشه و تحول در زبان و بیان بود، در قرون سوم و چهارم هجری به فلسفه وارداتی روی خوش نشان دادند و همان تجربه فلسفی سقراط را در عراق و ایران آزمودند. عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب تصریح کرد: این تجربه در قرن چهارم که به دلیل امارت بویه‌یان، تحت تأثیر مؤلفه‌های شیعی و ایرانی بود، به اوج خود رسید. گویا همه زمینه‌های لازم فراهم شده بودند تا انواع مبادلات فرهنگی و از جمله دادوستدهای فکری بین فارس‌ها و عرب‌ها صورت بگیرد. زبان و قالب برگزیده در این مبادلات، همان زبان فلسفه در قالب مجالس آزاد فلسفی بود که قومیت‌ها، ادیان و مذاهب مختلف را گرد هم می‌آورد و حتی از موضوعات و سنت‌های فلسفی مدرسی هم آزاد بود، از این رو است که فضای عقلی آن دوره به مراتب از فضای فلسفی کلاسیک قبل و بعد از این دوره، سرزنده‌تر و فراگیرتر است. وی افزود: این مجالس علمی را گاه وزیران و گاه حکیمان برپا می‌داشتند و وجهه غالب آنها، فلسفی با رنگ و بوی انسانی و دینی

در حاشیه همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» صورت گرفت؛

دیدار رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و رئیس مرکز مسارات فلسفیه و انسانیات تونس

حجت الاسلام والمسلمین دکتر لک زایی (رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی) نیز در این دیدار، ضمن ابراز خرسندی از فعالیت‌های مرکز مسارات، بر ضرورت تعامل بین مراکز فلسفی ایران و تونس اشاره کرد و قول مساعدت داد تا در زمینه‌های الکترونیکی نمودن کتب و فصلنامه‌ها و قراردادن این آثار در کتابخوان همراه پژوهان و همچنین برگزاری دوره آموزشی «فلسفه ملاصدرا» در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با مرکز مسارات همکاری داشته باشند.

وی اجرایی شدن این دو فعالیت را مبتنی بر درخواست کتبی مرکز مسارات از پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و انجام امور هماهنگی و اعزام گروه علمی با همکاری رایزنی فرهنگی ایران در تونس و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی دانست.

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در حاشیه برگزاری همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» در بغداد با دکتر فوزی العلوی (رئیس مرکز مسارات فلسفیه و انسانیات تونس) دیدار و گفتگو کرد.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، دکتر فوزی العلوی (رئیس مرکز مسارات فلسفیه و انسانیات تونس) در این دیدار، گزارشی از فعالیت مرکز مسارات الفس ارائه کرد و توسعه دانش فلسفی را از نیازهای اساسی مجامع دانشگاهی در حوزه علوم انسانی دانست و خواهان همکاری علمی با پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در توسعه دانش فلسفی بر اساس اندیشه‌های حکمت متعالی شد.

امضای تفاهم‌نامه همکاری میان پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و بیت‌الحکمه بغداد

بیت‌الحکمه بغداد

همزمان با همایش بین‌المللی «اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» یادداشت تفاهم همکاری علمی مشترک بین پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و بیت‌الحکمه بغداد منعقد شد.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، در این یادداشت تفاهم که در بغداد و در دیدار رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و رئیس بیت‌الحکمه بغداد منعقد شد، در خصوص همکاری علمی و مشترک بین دو مرکز، مشارکت علمی بین هیأت‌های علمی دو طرف، نشر مباحث تحقیقی طرفین، مشارکت در محتوای علمی فصلنامه‌های طرفین، همکاری در همایش‌ها و نشست‌ها و کارگاه‌ها، همکاری در ترجمه آثار و نشر آثار الکترونیکی طرفین توافق صورت گرفت.

دانشیار گروه فلسفه سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی:

امام موسی صدر شرایط گفتگوی عادلانه را وجود اعتماد ذکر می‌کند

دانشیار گروه فلسفه سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: امام موسی صدر شرایط گفتگوی منصفانه، عادلانه و آزادانه را وجود احترام، اطمینان و اعتماد ذکر می‌کند.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، شریف لکزایی (دانشیار گروه فلسفه سیاسی پژوهشگاه علوم و اندیشه سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی) در همایش «نقش اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» که با همکاری رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بیت‌الحکمه شهر بغداد برگزار شد، به ارائه مقاله خود با عنوان «محبت و دوستی در فلسفه سیاسی متعالیه» پرداخت و اظهار داشت: هدف اصلی بحث حاضر بررسی «جایگاه و نقش فلسفه سیاسی متعالیه با تأکید بر نظرات ملاصدرا در مناسبات فکری و فرهنگی میان ایران و جهان عرب با تأکید بر بحث محبت و دوستی» است.

وی گفت: زبان فلسفه با توجه به آنچه معروف شده است، زبان خرد و برهان است که به نظر می‌تواند به گفتگوهای فرهنگی میان افکار مختلف کمک فراوانی بنماید. فلسفه سیاسی تنها بر خرد تأکید و توصیه نمی‌کند بلکه برخی از مفاهیم در فلسفه سیاسی مورد گفتگو هستند که به نظر، ابعاد غیر برهانی و وجوه عاطفی و احساسی انسان را برجسته می‌سازد مانند محبت و دوستی که در سنت فلسفه سیاسی از دیرگاه مورد بحث بوده است.

دانشیار گروه فلسفه سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: چنین نگاهی البته در آموزه‌های دینی با مبحث اخوت و برادری هم تقویت می‌شود. از این رو با توجه به این که فلسفه در جهان اسلام و امدار نگاه‌های اسلامی است و فیلسوفان مسلمان به آموزه‌های اسلامی وفادار بوده و هستند، می‌توان تأکید کرد که چنین نگاهی در آثار فلاسفه مسلمان نیز وجود دارد و با انجام بحث‌های فلسفی بر غنای آن افزوده شده است. این نگاه در حکمت متعالیه نیز به وضوح قابل مشاهده است. حکمت متعالیه در سر چهار راهی واقع شده است که در آن وضع دیگر دانش‌های عقلی و نقلی اسلامی از جمله اخلاق، عرفان، وحی، روایات، کلام و اعتقادات و باورهای دینی در کنار مباحث عقلی و برهانی معنا یافته و به فهم جامع انسان از پدیده‌های اجتماعی و فرهنگی یاری می‌رساند.

وی افزود: حکمت متعالیه به نظر توانسته به همنشینی دانش‌های اسلامی مساعدت نماید. از این رو می‌توان گفت که سهم همه دانش‌ها اعطا می‌شود و هیچ دانش ادراکی از جمله ابعاد عاطفی و احساسی و روانی انسان و جامعه انسانی مغفول واقع نمی‌شود، اگر چه در این میان دانش و معرفت الهی از سوی ملاصدرا در جایگاهی والاتر قرار می‌گیرد که دیگر دانش‌ها نیز از آن فروغ می‌گیرند. چنین نگاهی البته می‌تواند نتیجه نگاه تشکیکی ملاصدرا نیز باشد که انسجام و همبستگی را همراه دارد. هر اندیشه‌ای که سهمی از خرد جمعی داشته باشد، واجد این توان است که با دیگران وارد تعامل و گفت و شنود شود و سهم خود را در ارتقای انسان و جامعه ایفا نماید اما تأکید بر بُعد خرد و برهان تنها یک وجه لازم و اساسی برای بحث‌های فلسفه سیاسی است.

لک زایی اظهار داشت: از این رو تأکید بر عنصر محبت و دوستی در فلسفه سیاسی همانند دیگر فلسفه‌ها می‌تواند یک عامل مهم به منظور نزدیک تر شدن دل‌ها، افکار و رفتار باشد. در این زمینه، افزون بر نقاط اشتراک ملاصدرا با دیگر متفکران درباره اهمیت و جایگاه محبت و دوستی، اما وجه تمایز نگاه ملاصدرا در این است که محبت و دوستی را در سه عرصه محبت خالق نسبت به مخلوق، محبت پیامبر به مردم و تأکید بر این که عبادات جمعی می‌تواند زمینه همبستگی را فراهم آورند، ترسیم می‌کند.

وی گفت: ملاصدرا با استناد به آیه «یحیهم و یحبون» (مائده آیه ۵۴) بر این نظر است که محبت خداوند نسبت به بندگانش بر خلاف نظر برخی متکلمان، حقیقی است و نه مجازی، زیرا محبت عبارت است از «بتهاج به چیزی موافق، خواه موافقتش عقلی باشد یا حسی و خواه حقیقی باشد یا مضمون و مبین شد که باری تعالی جمیل اجمل است، پس همچنین دوستی حق تعالی بندگانش را بر حقیقت خواهد بود نه آن که مجاز باشد از ایصال به ازای طاعت». این محبت چنان که از آیه مذکور نیز روشن است، طرفینی می‌باشد و انسان نیز به طور فطری به خداوند عشق می‌ورزد اما محبت انسان به خداوند ارادی است. چنین محبتی واجد ارزش، اهمیت، اعتبار و اعتنا است. انسان با اختیار خویش حبّ خداوند را در وجود خویش شعله ور می‌نماید و این گونه به دیگران نیز محبت نماید. چنین محبتی، خالص و بی ریا است. البته ملاصدرا یادآور می‌شود که با توجه به این که انسان اشرف مخلوقات است، در نتیجه محبت خداوند به انسان نیز بسیار بیشتر از سایر مخلوقات است.

دانشیار گروه فلسفه سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی درباره محور پیامبر نسبت به مردم پرداخت و تصریح کرد: یکی از شرایط دوازده گانه‌ای که فیلسوفان مسلمان درباره رئیس اول که پیامبر نمونه اعلای آن است، مطرح می‌کنند، محبت پیامبر نسبت به همه انسان‌ها است. نبی باید همه انسان‌ها را به دیده یکسان بنگرد و به آنان محبت بورزد. در واقع با توجه به این که هدایت و مؤمنانه زیستن باید با آزادی صورت گیرد، بنابراین رسول خدا نمی‌تواند نسبت به انسان‌ها نامهربان باشد و باید با شفقت، عطوفت و مهربانی فطرت آنان را به سوی خداوند فرا بخواند.

وی افزود: ملاصدرا در کتاب الشواهد الربوبیه می‌گوید که مهربانی و شفقت پیامبر نسبت به انسان‌ها همانند مهربانی و شفقت پدر نسبت به فرزند است که برخلاف رابطه پدر و فرزند، ارادی است. با این حال، محبت نبی نسبت به مؤمنان از عمق بیشتری برخوردار است. خداوند در آیه ۱۲۸ سوره توبه می‌فرماید «لقد جاءکم رسول من انفسکم عزیز علیہ ما عنتم حریص علیکم بالمؤمنین رؤوف رحیم؛ به یقین رسولی از خود شما به سویتان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است و اصرار بر هدایت شما دارد و با مؤمنان رؤوف و مهربان است». یک شرط مهم هر حاکم و دولتی، محبت و مهرورزی نسبت به همه شهروندان و نگاه برابر نسبت به آنان است.

لک زایی به نتیجه عبادات جمعی اشاره کرد و اظهار داشت: ملاصدرا عبادت جمعی را که خداوند توسط پیامبران خویش برای انسان‌ها به ارمغان آورده است، بر موضوع محبت، ایجاد محبت و همبستگی اجتماعی تأثیرگذار تلقی می‌کند. از این منظر، عبادات جمعی که حج نمونه برجسته آن است، محلی برای افزایش مؤدّت و دوستی میان خلق است. بنابراین تأثیر عبادات جمعی، تعمیق محبت و تحقق همبستگی اجتماعی است. ایشان حتی تکرار عبادات جمعی را نیز برای تداوم تأکید بر دوستی، انس و الفت اجتماعی ذکر می‌کند.

وی گفت: چنان که در موضوع دانش‌ها نیز ملاصدرا دانش و معرفت الهی را در صدر می‌نشاند و از آن منظر همه دانش‌های

دیگر را می‌نگرد و به وجه جمع دانش‌ها توجه می‌کند و حتی فلسفه خویش را نیز بر همان اساس شکل می‌دهد، در عرصه اجتماعی نیز بر آن است تا همه انسان‌ها را یک جا گرد آورد و آنان را به یکدیگر نزدیک تر نماید تا از دردها و آلام انسان‌ها کاسته شود.

دانشیار گروه فلسفه سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: آنچه ملاصدرا ترسیم می‌نماید، این است که هر محبتی ناشی از محبت خداوند است، گویا این که محبتی به غیر از محبت الهی نباید شکل گیرد. محبت غیر الهی غالباً با اغراض و منافع مادی درآمیخته است اما محبت الهی، محبتی است که فارغ از لذت طلبی و منفعت طلبی برقرار می‌شود و تداوم می‌یابد. اگر وجه غیر الهی بر محبت حاکم باشد، هرگاه پای منافع مادی در میان باشد، دوستی‌ها برقرار است و هرگاه منافع مادی از بین برود، محبت هم خاتمه می‌یابد. هر چه قدر دوستی‌ها از عمق و رنگ الهی برخوردار باشد، می‌توان گفت که مناسبات و ارتباطات عمیق‌تر و گسترده‌تری شکل می‌گیرد.

وی با بیان این که محبت در فلسفه سیاسی متعالیه رنگ الهی دارد، افزود: این رنگ الهی تفسیر دیگری از فطری بودن است و گرنه محبت والدین نسبت به فرزندان غیر ارادی است و به همین نسبت محبت، ثروت، منفعت و جاه طلبی نیز در شمار غرایز مادی معنا می‌یابد که البته میزان تعادلی از آن در زندگی لازم و ضروری است، اما نباید به گونه‌ای باشد که فطرت خداگونه انسان را تحت‌الشعاع قرار دهد.

لک زایی با اشاره به نتایج و پیامدهای این بحث، اظهار داشت: یکی از نتایج و دستاوردهای مهم محبت که در فلسفه سیاسی معاصر غرب نیز بر این بخش، به ویژه با تمسک به عبادات جمعی تأکید خوبی صورت گرفته است، این بوده که موجب انس، الفت و همبستگی اجتماعی می‌شود، از این رو می‌توان حلقه اتصالی میان فلسفه سیاسی متعالیه و مباحث فلسفه سیاسی معاصر در غرب که بر همبستگی اجتماعی تأکید می‌نماید، یافت و از این اندیشه با تأییدات بیشتری به دفاع پرداخت و ارائه سنت فلسفی اسلامی اقدام نمود.

وی با بیان این که امام موسی صدر شرایط گفتگوی عادلانه را وجود اعتماد ذکر می‌کند، گفت: از دیگر نتایج محبت، ایجاد احترام، اطمینان و اعتماد در جامعه است که باعث همسویی نزدیکتر اعضای یک جامعه می‌شود. این نکته در گفتارهای امام موسی صدر نیز قابل مشاهده است که در جامعه متنوع لبنان از احترام، اطمینان و اعتماد به یکدیگر سخن گفته است. این موارد در پرتو محبت تحقق می‌یابد. امام موسی صدر بر این موضوع که در فلسفه سیاسی معاصر نیز حائز اهمیت است، تأکید می‌کند و شرایط یک گفتگوی منصفانه، عادلانه و آزادانه را وجود لایه‌ای از احترام، اطمینان و اعتماد در میان طرفین گفتگو ذکر می‌کند.

دانشیار گروه فلسفه سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی افزود: محبت و دوستی باید به احترام، اطمینان و اعتماد هر چه بیشتر دامن بزند و ادب و احترام را در جامعه بسط و گسترش دهد و بتواند فضای فرهنگی مناسبی برای گفتگو، همراهی و همبستگی فراهم آورد.

وی در پایان خاطرنشان کرد: یکی دیگر از نتایج بحث، تحقق گفتگو در یک فضای امن و آرام است که می‌توان در آن، شکل موفق و مؤثری از همبستگی جهان اسلام را به نمایش گذارد. افزون بر این که می‌تواند مناسبات میان ایران و جهان عرب را فارغ از وجه رسمی و دولتی آن برجسته کند و در تثبیت و تداوم گفتگوهای فرهنگی میان متفکران ایران و جهان عرب یاری کند. از این منظر، فیلسوفان مسلمان جایگاه و نقش مهمی در هر چه نزدیکتر ساختن ملل مسلمان دارا هستند.

دیدار رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با رایزن فرهنگی ایران در بغداد

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در این دیدار درباره همکاری این پژوهشگاه با مراکز علمی عراق در زمینه تقویت فلسفه اعلام آمادگی کرد.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حجت الاسلام والمسلمین نجف لک زایی در دیدار با حجت الاسلام والمسلمین ابادری (رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران) ضمن تقدیر و تشکر از همکاری رایزنی ایران در برگزاری همایش، به تداوم این همایش‌ها با توسعه کمی و کیفی تأکید کرد.

وی به فعالیت‌های بین‌المللی اعضای هیئت علمی در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی پرداخت و اظهار داشت: چنانچه هر یک از اعضای هیأت علمی با یکی از اعضای هیأت علمی خارج از کشور، برای همکاری در مورد یکی از موضوعات مبتلا به جهان اسلام به توافق برسند، این آمادگی وجود دارد تا هزینه‌های آنها از سوی این پژوهشگاه تأمین شود.

دبیرکل مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب در خصوص این مجمع گفت: فعالیت‌هایی در دبیرخانه این مجمع انجام شده است که نیاز به اطلاع رسانی بیشتری دارد.

وی ضمن اشاره به روند خوب راه‌اندازی بخش عربی و فارسی مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب، از رونمایی آن در آینده‌ای نزدیک خبر دادند. حجت الاسلام والمسلمین لک زایی با اشاره به فصلنامه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب که صرفاً مقالات اعضای این مجمع در آن منعکس خواهد شد و دارای امتیاز بین‌المللی خواهند بود، تصریح کرد: اساتید علاقه‌مند به همکاری در هیئت تحریریه مجله می‌توانند از طریق ایمیل سایت به نشانی mail.isca.ac.ir زمینه‌های همکاری‌های خود را با آقایان ربانی و عبدی پور در میان بگذارند.

وی با مثبت ارزیابی کردن برگزاری گفتگوها افزود: در مجموع ارزیابی‌ام مثبت است اما اختلاف نظرهای جدی هم وجود داشت. برخی مقالات

تقریباً دیدگاه‌های متعارضی را مطرح کردند. به هر حال مجموعه به دنبال فعال کردن گسل‌ها و شکاف‌ها نیست، بلکه به دنبال همکاری، همگرایی و شناسایی اندیشمندان همسو است.

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی کشورهای اسلامی پیکره واحدی دانست و اظهار داشت: این مجمع قصد دارد اندیشمندان همسو در جهان اسلام را شناسایی و از آنان دعوت کند تا برای حل مشکلات جهان اسلام راه، نه فقط دو یا چند کشور خاص؛ اگر هم کشور خاصی را بررسی می‌کنند، باید آن را از منظر امت اسلامی و جهان اسلام مد نظر قرار دهند، چرا که ما همه یک پیکره هستیم.

وی در ادامه درباره حضور در «بیت‌الحکمه» گفت: اهمیت «بیت‌الحکمه» در این است که از همه دانشگاه‌های کشور عراق در اینجا عضو هیأت علمی حضور دارد، در واقع هیأت علمی داخلی ندارند. لذا این انتخاب خوبی بود و این اجلاس باعث می‌شد همه اعضا حضور پیدا کنند و گزارشات همه به این دانشگاه‌ها فرستاده و در آنجا منعکس شوند.

حجت الاسلام والمسلمین لک زایی با اعلام آمادگی در خصوص همکاری در زمینه تقویت فلسفه در مراکز علمی عراق تصریح کرد: حتی اگر یک مورد برای همکاری وجود داشته باشد، حاضر به همکاری هستیم؛ برای مثال در بخش فلسفه همانطور که در جلسه با وزیر علوم عراق هم مطرح شد، اگر به منظور تقویت فلسفه کمکی از پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی خواسته شود، آمادگی همکاری از سوی ما وجود دارد.

شایان ذکر است که توافقنامه‌هایی هم در حاشیه این سفر با «بیت‌الحکمه» و «موسسه مسارات» به منظور انتشار آثارشان در کتابخانه دیجیتالی پژوهان امضاء شد.

در ادامه حجت الاسلام والمسلمین ابادری ضمن خوشامدگویی و تشکر از حضور هیأت اعزامی، از زحمات دکتر احسان الامین و استاد مظفر الربیعی به جهت برگزاری همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان

عرب» قدردانی کرد. وی درباره بیت‌الحکمه عراق اظهار داشت: بیت‌الحکمه مجموعه‌ای از اندیشمندان و نخبگان عراقی است و اینطور نیست که بگوییم در آن فقط یک جهت وجود دارد، بلکه هم منتقد وجود دارد و هم ایده پرداز و هم نظریه پرداز که از مراکز مهم علمی و آموزشی بغداد هستند. بیت‌الحکمه بهترین مکان برای تحقق اهداف این همایش و مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب می‌باشد چرا که مجمع گرایش‌ها، افکار و رویکردهای مختلف است.

رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به اهداف همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» و گفت: اهداف تبلیغاتی و اعلامی، از جمله اهداف این همایش به شمار می‌رود؛ به این معنا که از این همایش در جهت رابطه بیشتر ایران و عراق استفاده شود که بدلیل انتخاب بیت‌الحکمه با سابقه تاریخی و علمی بالا، بسیار خوب مورد بهره‌برداری قرار گرفت. آشنایی با نخبگان عراقی و بیت‌الحکمه دیگر هدف این همایش بود که بزرگترین مجموعه علمی - پژوهشی، رسمی و دولتی و تحت نظر نخست‌وزیری عراق است.

وی تصریح کرد: ما مجموعه‌ای را در عراق ندیدیم که همکاریشان ضعیف باشد، از لحاظ دانشگاهی هم همکاری‌ها خیلی خوب است. بعنوان مثال ابتدای مسئولیت بنده، ما ۲۳ نفر دانشجوی عراقی در ایران داشتیم اما اکنون ۴۰۰۰ دانشجوی عراقی در دانشگاه‌های ایران مشغول تحصیل هستند، سایر روابط فرهنگی هم به همین صورت است. حجت الاسلام والمسلمین ابادری افزود: میان ایران و عراق آنقدر پیوند وجود دارد که هیچ چیزی نمی‌تواند این دو ملت را از هم جدا کند. بهترین کلام را در مورد این ارتباط مقام معظم رهبری بیان داشتند و فرمودند «مثلنا و مثل شعب العراقی لحمک و لحمی و دمک دمی» و ما هم بر اساس همین سیاست، در حال حرکت هستیم که ان‌شاءالله هر دو ملت، هر دو دولت و هر دو مجموعه را روز به روز به هم نزدیک کنیم.

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با وزیر علوم و آموزش عالی عراق دیدار کرد

اقتصاد و دیگر فلسفه‌های مضاف هم از آن منشعب شوند. وی افزود: بر اساس مبانی حکمت متعالیه، فلسفه‌های سیاسی را در دو پارادایم تقسیم کردیم، یک دسته فلسفه‌هایی هستند که اهتمامشان فقط بقای دنیوی است اما دسته دوم، فلسفه‌های الهی هستند که علاوه بر امور دنیوی، به بقای ابدی انسان هم می‌اندیشند.

حجت الاسلام والمسلمین لک زایی با بیان این که پرداختن به فلسفه‌های الهی، گروه‌های تکفیری را از بین می‌برد، اظهار داشت: اگر فیلسوفان ما به فلسفه‌های الهی بپردازند و بقای اخروی را مورد توجه قرار دهند، بخش عمده‌ای از زمینه‌های فکری که باعث ایجاد گروه‌های تکفیری مثل داعش می‌شوند، از بین می‌روند، زیرا یکی از راه‌هایی که آنها جوانان را جذب می‌کنند، همین توجه به بقای ابدی است. استدلال‌هایی که می‌کنند، هیچکدام مورد تأیید اسلام و دین نیست.

وی تقویت تعقل و فکر فلسفی در جهان اسلام را راه پالایش فکر جدید و جلوگیری از پدید آمدن چنین گروه‌هایی عنوان کرد و گفت: در این دو روز، قدم‌های بزرگی در این زمینه برداشته شد. ما به سهم خودمان در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی آمادگی داریم در جهت تقویت فلسفه در کشورهای اسلامی هر کمکی انجام دهیم.

در این دیدار، وزیر علوم و آموزش عالی عراق، ضمن ابراز خرسندی از برگزاری همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» از حضور همه متفکران این همایش

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در دیدار با دکتر عبدالرزاق (وزیر علوم و آموزش عالی عراق) به ابراز تمایل این پژوهشگاه برای همکاری جهت گسترش فلسفه سیاسی در کشور عراق با همکاری آن این وزارت تأکید کرد.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حجت الاسلام والمسلمین نجف لک زایی (رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و دبیرکل مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب) در حاشیه همایش بین‌المللی «اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» در دیدار با دکتر عبدالرزاق (وزیر علوم و آموزش عالی عراق) در زمینه جایگاه علوم فلسفی و اهتمام جوامع اسلامی به حوزه فلسفه اندیشی، اظهار داشت: امیدواریم که مراکز فرهنگی در دوره جدید و کسانی که در دانشگاه و حوزه، فلسفه را پیگیری می‌کنند، این راه را ادامه دهند.

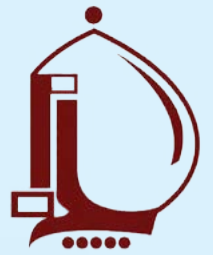
وی گفت: ما در ایران برای اینکه فلسفه سیاسی جدید ارائه کنیم، از آرای فلسفی شهید آیت‌الهمم محمدباقر صدر استفاده کرده ایم و هم از افکار فیلسوفانی چون امام خمینی (ره)، علامه طباطبایی (ره) و همین‌طور فیلسوف معاصر آیت‌الله جوادی آملی بهره‌مند هستیم.

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با اشاره به وجود ظرفیت انشعاب فلسفه‌های مضاف از حکمت متعالیه تصریح کرد: عنوان پروژه ارائه شده از سوی ما، «حکمت سیاسی متعالیه» است و در ادامه مکتب فلسفی شهید صدر را آورده ایم، لکن حکمت متعالیه این ظرفیت را دارد که علاوه بر فلسفه سیاسی، فلسفه هنر، فلسفه

قدردانی کرد و ابراز داشت: عراق امروز پیش از هر مقطع تاریخی به طرح مباحث فلسفی نیاز دارد و تنها راه نجات عراق و سایر کشورهای که مواجهه با پدیده افراطی‌گرایی مانند داعش هستند، اهتمام به توسعه دانش‌های عقلی در فضای دانشگاه‌ها و مراکز علمی و مطالعاتی می‌باشد.

همچنین دکتر عبدالرزاق خواهان تعامل و همکاری بیشتر دانشگاه‌ها و مراکز علمی ایران و عراق شد. در این دیدار دوساعته برخی از اندیشمندان دیگر از ایران، لبنان، تونس، الجزایر و عراق به ارائه نقطه نظرات خود پرداختند.

در پایان این همایش، از سوی وزیر علوم عراق به همه شرکت‌کنندگان، نشان وزارت علوم اهداء شد.

رئیس مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی:

ایران همواره در جهت ارتقای صلح و دوستی در جهان تلاش کرده است

منطقی و مؤثر در عرصه تعاملات و ارتباطات فرهنگی ایران و عرب است.

رئیس مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری که دارای سابقه تمدنی و فرهنگی چند هزار ساله و مکتب الهام بخش اسلام است، همواره در جهت ارتقای صلح و دوستی و زندگی مسالمت آمیز در جهان تلاش کرده است. ارائه طرح گفتگوی فرهنگی از جمله این اقدامات است.

وی افزود: تردیدی نیست که برگزاری موفق چنین همایش‌ها و گفتگوهای فرهنگی تصویر خوبی از سهم اندیشمندان و عقل‌گرایان مسلمان در آن به جا خواهد گذاشت که می‌تواند زمینه را برای بلندتر شدن صدای عقل‌گرایان در برابر صدای افراط‌گرایی و خشونت در جهان اسلام فراهم آورد. پیوندها میان مردم ایران و کشورهای عربی را تقویت نماید و روابط ایرانی عربی را بیش از هر چیزی استحکام بخشد، چرا که تعاملات و گفتگوهای مستمر فرهنگی میان نخبگان و اندیشمندان ایران و عرب باعث شکوفایی اندیشه‌ها خواهد شد و به جامعه آگاهی خواهد بخشید و در عین حال به گسترش روابط در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و ثبات و امنیت نیز منجر خواهد گردید. ربانی اظهار داشت: دبیرخانه دائمی گفتگوهای فرهنگی بین‌المللی که با هدف فراهم آوردن امکان ارتباط همفکری و تعامل مستمر میان نخبگان ایران و سایر جوامع تأسیس شده است، ضمن استقبال از ادامه این گونه نشست‌ها میان نخبگان و عقل‌گرایان ایرانی عربی، اجرای توافقات به عمل آمده در اولین نشست مجمع اندیشمندان ایران و عرب در قم، راه اندازی فصلنامه با تأکید بر گفتگوی مجمع، ترجمه و نشر منابع و آثار عقلی با رویکرد فرهنگی، برپایی دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی جهت گسترش عقل‌گرایی در جهان اسلام را راهکارهای عملی مناسبی جهت تأثیرگذاری عملی گفتگوهای فرهنگی میان نخبگان و عقل‌گرایان ایران و عرب می‌داند. وی گفت: امید می‌رود این گونه اقدامات عملی در این نشست مجمع مورد توافق شرکت‌کنندگان قرار گرفته و دو مرکز علمی بیت‌الحکمه بغداد و پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی قم، سهم و نقش مؤثر و سازنده‌ای را در اجرایی کردن این گونه همکاری‌ها بر عهده گیرند.

آرامی جامعه متمدن فرهنگی و معناگرا و اعتدالی خویش را با تکیه بر توان و ظرفیت‌های سازنده خود پیش‌برند و همواره یادآور شوند که بنای تمدن اسلامی جز از مسیر تعامل، گفتگو و فرهنگ به ویژه ایرانی و عربی شکل نخواهد گرفت، چرا که زیرساخت‌های تمدن و فرهنگ بر پایه عقلانیت و گفتگو بنا شده است.

وی گفت: تروریسم، خشونت به نام دین، تفرقه و فرقه‌گرایی‌های قومی و مذهبی و افزایش واگرایی بر آن حاکم می‌باشد. اصل عقلانیت و گفتگوهای سازنده در سایه حکمت، عقل و تکیه بر توان و سرمایه فعال و فراوان موجود در ایران و جهان عرب بیش از هر زمان دیگر از ضرورت برخوردار می‌باشد. یقیناً در این شرایط، تعامل و درک سازنده فرهنگی ایران و عرب از طریق فهم و احترام درون فرهنگی قابل تحقیق است.

رئیس مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی با اشاره به این که مهمترین نقش در این مسیر متعلق به سنت‌ها و میراث فرهنگی مشترکی است که از ظرفیت بالای ارزش‌های معنوی و عقلانی برخوردار می‌باشد، تصریح کرد: امت اسلامی نیز که امروزه از انواع منازعات و درگیری‌های سیاسی، امنیتی، قومی و مذهبی رنج می‌برد، سخت نیازمند به دستیابی به تکرار تجربه تاریخی گذشته است. این تجربه تاریخی در ایران و جهان عرب عمدتاً بر پایه سنت‌های معنوی و عقلانی شکل گرفته است. در طول تاریخ مبنایی جهت مفاهیم، همگرایی و گفت و شنود میان نخبگان و اندیشمندان این دو حوزه بزرگ فرهنگی و تمدنی بوده است.

وی افزود: امروزه نیز با اتکا به غنای فرهنگی و تفوق ارزش‌های دینی و معنوی نهفته در ایران و جهان عرب، نخبگان و فرهیختگان این دو حوزه می‌توانند با پی‌ریزی ارتباط و هم‌اندیشی مستمر و سازنده میان خود در شکل‌گیری هنجارهای منطقه‌ای و بین‌المللی سهم و نقش مؤثری را به ویژه در فائق آمدن بر تفرقه و افراط‌گرایی برعهده گیرند. ربانی اظهار داشت: به نظر می‌رسد همچون گذشته هیچ نوع از تعامل به اندازه تعامل بر پایه گفتگو و فرهنگ نمی‌تواند در شرایط کنونی منجر به سازوکارهای مناسبی شود که با تکیه بر نقش نخبگان و اندیشمندان و با بهره‌گیری از قدرت تحول‌آفرین و سازنده تفکرات عقلانی که میراث مشترک تاریخی و فرهنگی ایران و جهان عرب به شمار می‌آید، مسیر دستیابی به اهداف فوق‌رأ هموار نماید.

وی گفت: تجربه روابط بین‌المللی نشان داده است که هر گاه تعاملات جوامع در بستری با بنیان و ریشه فرهنگی و عقلانی سامان پیدا کند، پایدار، صلح‌آمیز و منشأ توسعه بوده است. از این روی شکل دادن به یک درک مشترک درباره مسائل مرتبط، تغییر از تک‌صدایی به گفتگو، تحمل نشان دادن و استقبال از ایده‌های مختلف از سازوکارهای

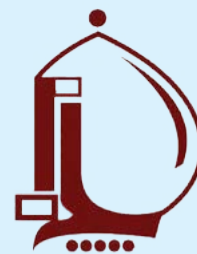
رئیس مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی گفت: ایران به عنوان کشوری که دارای سابقه تمدنی و فرهنگی چند هزار ساله و مکتب الهام بخش اسلام است، همواره در جهت ارتقای صلح و دوستی و زندگی مسالمت آمیز در جهان تلاش کرده است.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، محمدعلی ربانی (رئیس مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی) در همایش «جایگاه اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» که در بیت‌الحکمه بغداد برگزار شد، اظهار داشت: یقیناً دومین نشست مجمع نخبگان ایران و عرب که با موضوع سهم تفکرات فلسفی و عقلی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب برگزار می‌شود، یکی از رویدادهای مهم و ارزشمند در تعاملات فکری و فرهنگی ایرانی عربی به شمار می‌رود.

وی گفت: میزبانی این دور از نشست مجمع نخبگان و اندیشمندان ایران و عرب در بین‌الحکمه بغداد یادآور یک تجربه تاریخی از همکاری مؤثر و سازنده دو عنصر ایرانی و عربی در پی‌ریزی و گسترش علوم و تمدن اسلامی است. رئیس مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تصریح کرد: این تعامل، همفکری و گفت‌وگو میان متفکران ایرانی و عرب توانست بیت‌الحکمه بغداد (۱۹۳ - ۱۷۰) را به یکی از کانون‌های اصلی عقل‌گرایان و محلی برای تبادل افکار و مهمترین مرکز ترجمه و نشر علوم به ویژه در حوزه علوم عقلی و فلسفی تبدیل نموده، اسلام را که دارای تمدنی واحد و یکپارچه با دو مرکز فرهنگی عمده یعنی عربی و فارسی بود را به عنوان گفتمان عقلانی و اعتدالی در دیگر سرزمین‌ها گسترش دهد.

وی با بیان این که عامل زبان، نقش و سهم مهمی در این پیوستگی و مناسبات عقلی و فرهنگی میان ایران و عرب بر عهده داشته است، افزود: بدون شک زبان عربی، مهمترین زبان فلسفه اسلامی است و حتی ایرانیان که بیشترین تعداد فیلسوفان اسلامی را پدید آورده‌اند غالباً به زبان عربی نوشته شده است، ولی زبان فارسی نیز به جهت پشتوانه‌های فرهنگی و معنوی آن همانند زبان عربی، زبان عمده علوم عقلانی اسلامی به شمار می‌رود و ایرانیان در گسترش علوم عقلی و همچنین بسط و گسترش نشر عربی در علم و فلسفه سهم حائز اهمیتی بر عهده داشته‌اند. مجموعه عظیمی از آثار بیشتر فصول تاریخ فلسفه و علوم اسلامی کاملاً مبهم و نامعلوم خواهد ماند.

ربانی اظهار داشت: ضروری است ایران و جهان عرب با بهره‌گیری از این تجربه تاریخی و به کارگیری سنت عقلی و اسلامی گفت و گوهای هدفمند و سازنده مسیر

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی:

باید سنت نبوی را مبنای رفتار داد تا اعتدال رفتاری و عملی ایجاد شود

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: باید سنت نبوی و سیره ائمه اطهار(ع) را هم در روش گفتگو و هم در هدف گذاری مبنای رفتار داد تا تعقل و اعتدال رفتاری و عملی متجلی گردد.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، مرتضی یوسفی‌راد (استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی) همایش «نقش اندیشه‌های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» با همکاری راینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بیت‌الحکمه شهر بغداد برگزار شد، به ارائه مقاله خود با عنوان «ظرفیت‌های عقل عملی در گفتگو و گوه‌های فرهنگی ایران و جهان عرب» پرداخت که اظهار داشت: ایران و کشورهای عربی از جهات جغرافیایی، فرهنگی، قومی و نژادی متکثر اند و مادامی که این کثرت‌ها خردمندان مدیریت نشوند به جهت متکثر و مختلف بودنشان در منافع، استعداد و قابلیت دارند که به تعارض، تشنج، جنگ و خونریزی تبدیل گردند اما اگر خردمندان مدیریت شوند اختلافات و تعارض ها کنار رفته و کثرت‌ها و تفاوت‌ها هم افزا شده و به همگرایی و همزیستی تبدیل می‌شود و توانمندی‌ها و ظرفیت‌ها طرفین جهت دست‌یابی به اهداف بالا می‌رود.

وی گفت: از این رو ادعا آن است که عقل عملی که در فضای اسلامی بر پایه حکمت و شریعت قرار گرفته است، مادامی که به دور از تعصبات باشد، کارویژه‌های ادراکی و خصوصا تدبیری و تجویزی آن ظرفیت‌های همگرایانه و وحدت بخش را میان ایران و کشورهای عربی بر اساس مشترکات مبنایی (دینی، اسلامی، فرهنگی و تاریخی) تولید می‌کند.

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی به جایگاه عقل و گفتگو در آموزه‌های دینی پرداخت و تصریح کرد: آیات متعددی در قرآن به انسان تفکر و تعقل از محیط اطراف خود را توصیه می‌کند تا با چشم گشوده حقایق عالم هستی را به درستی فهم نموده و از آنچه حقیقت ندارد دوری نماید (روم/ ۵). در نگاه قرآنی اهل خرد و تفکر مورد تمجید قرار گرفته‌اند، به طوری که آن در کنار ذکر و یاد خدا آمده است (آل عمران/ ۱۹۱). در مقابل قرآن به مذمت کسانی بر می‌آید که اهل تعقل و تفکر نیستند و زندگی را بر پایه احساسات و عواطف بدون سنجش عقل و سنجش منافع و مضار و بر پایه تعصبات یا کینه‌ها می‌دانند. اینان به جای رشد و پیشرفت مایه عقب ماندگی می‌شوند.

وی افزود: تأکید آموزه‌های دینی همواره بر این است که مسلمانان در روابط خود با یکدیگر با تدبیر عمل کنند و از عقل بهره‌گیرند تا جایی که عقل در مقام پیامبر درونی هر انسانی معرفی شده است. چنین توجهی نشان از آن است که دین اسلام بیش از ادیان دیگر به عقل و کاربری آن در زندگی توجه نموده است تا مسلمین از رفتارهای احساسی اجتناب کنند و افراط و تفریط‌ها را بشناسند و آنها را از خود واگذارند.

یوسفی‌راد اظهار داشت: دین اسلام بر امر گفتگوی سازنده و هدفمند بیش از همه اصرار و تأکید می‌ورزد و

کاربرد خشونت را تجویز نمی‌کند، مگر در شرائطی خاص؛ در عین حال که برای دامنه موضوعات گفتگو محدودیتی قائل نیست.

وی درباره کارویژه‌های ادراکی و معرفتی عقل عملی گفت: در معرفت‌شناسی فلسفی عقل عملی توانایی دارد امور واقعی عینی خارجی و جزئی و زمان‌مند را درک کند و از وجود و عدم وجود، از خیریت و عدم خیریت آنها، از مصالح و منافع و ضرر و زیان‌ها و ملاکات برتری‌ها و مضرات آنها اطلاع یابد. از جمله اموری را که می‌تواند درک کند، حسن و خیریت گفتگو است از آن جهت که گفتگو می‌تواند تضادها و تعارضات را رفع کند و منافع و زبان مشترک افراد و جامعه و ملت‌ها و اقوام مختلف را تثبیت نماید تا وحدت جامعه را در پی داشته باشد. از طرفی چون زبان مشترک را می‌فهد در این صورت تفکر و فرهنگ مشترک ملت‌ها و جوامع را درک می‌کند.

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: در فضای گفتگویی کثرت‌ها مانند تفاوت‌های فرهنگی، قومی، سرزمینی، مذهبی و زبانی موضوعیت داشته و دیده می‌شوند و دیگر متغیرهای واگرای ژئوپلیتیکی و غیر آن مثل رقابت‌های ناسالم و غیر معقول سیاسی و سرزمینی شر و ناپسند و نامطلوب تلقی می‌گردند و شأن تجویزی عقل آنها را تجویز نمی‌کند.

وی به کارویژه تدبیری و تجویزی عقل عملی افزود: به نظر فلاسفه اسلامی عقل عملی همراه با ادراک امور واقعی عینی خارجی متکثر، بر پایه مبانی معرفت‌شناسانه و اهداف برخاسته از آنها توانایی دارد ابتدا درکی از وحدت و اشتراک امور متکثر داشته و سپس حول وحدت و اشتراک آنها را جمع بلکه تجمیع و ترکیب نموده و از تجمیع و ترکیب آنها هویت و تشخیصی دیگر با آثار و نتایج متفاوت از حالت فردی برای آنها اعتبار و ایجاد نماید و در نهایت به تجویز اقتضائات و لوازم هویت و تشخیص جدید و برآوردن آنها بر می‌آید.

یوسفی‌راد اظهار داشت: حیثیت تدبیری و تجویزی عقل عملی در جلوگیری از تفرقه و تشتت و کثرت‌ها به عنوان انحراف از تعادل و از مصالح و منافع و در ایجاد حساسیت نسبت به منافع خود و ایجاد تعادل میان کثرت‌ها و تشتت‌ها نقش آفرینی می‌کند.

وی با اشاره به ویژگی‌های عقل عملی گفت: عقل عملی مشکلات زندگی مدنی را می‌بیند و جهت رفعشان چاره اندیشیدی می‌نماید و به جای پذیرش تک عقلی شدن و وحدت‌انگاری محض، کثرت‌ها، تفاوت‌ها و اختلافات را هم می‌بیند و با توجه به آنها تجویز می‌کند، از این رو عطف به همزیستی و همکاری دارد.

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: آنچه موجب می‌شود در جهان خارج و حوزه عینیات به حسن معاش بیانجامد و تعاون، همکاری، همیاری و همبستگی انسان‌ها را در برداشته باشد، حکومت عقل است و آن است که بیشترین سود را برای بشر به ارمغان می‌آورد. اینکه غرب و در رأس آن امریکا به شدت به مخالفت با هسته‌ای شدن ایران بر می‌آید، به خاطر آن است که نمی‌خواهد عقل عملی که عقل محاسبه‌گر و سودانگار است، نزد کارگزاران و حاکمان فعال شود.

وی به عقل عملی به عنوان ظرفیت‌های گفتگو و گویی مشترک ایران و جهان عرب پرداخت و گفت: ایران و کشورهای عربی از جهات مختلفی متعدد و متکثر و متفاوت می‌باشند اما با توجه به مشترکات فرهنگی - مذهبی و تاریخی و جغرافیایی می‌توان با ابزار گفتگو منافع مشترک را شناسایی و سپس آنها را تجمیع و هدفمند نموده تا با تجمیع

و ترکیب میان آنها تشخیص و هویتی جدید یابند و با عقل جمعی سامان دهنده و هدایت‌کننده ابتدا منافع و مضار خود را خوب تشخیص داده و در ادامه تدابیر بعدی جهت حفظ، دوام و کارآمدسازی آنها صورت گیرد تا حاصل آن همبستگی و تعامل و در نهایت یکپارچگی ایران و جهان عرب را در پی داشته باشد، از این رو باید بیش از پیش خردورزی از منافع و مصالح جهان اسلام مورد بحث قرار گیرد و با گفتگوهای فرهنگی، عقلانیت متناسب تولید شود و از تفسیرهای ستیزه‌جویانه و انحصار طلبانه تکفیری خودداری گردد.

یوسفی‌راد با اشاره به راه‌حل‌های (ایجابی) تدبیری و تجویزی عقل عملی اظهار داشت: باید میان ایران و کشورهای عربی به ایجاد فهم مشترک از شناخت موانع، چالش‌ها، راه‌حل‌ها و اهداف برآمد. از مهم‌ترین نتایج کارکرد عقل عملی در میان ایرانیان و کشورهای عربی به ویژه میان نخبگان آنها تولید عقلانیت برخاسته از حکمت و شریعت است. از مهم‌ترین آثار عقلانیت در جامعه برقراری صلح و آرامش است و صلح و آرامش به سود ملت‌های مسلمان ایران و کشورهای عربی می‌باشد و باید به شدت از رفتارهای ناسازگار با چنین عقلانیتی پرهیز نمود.

وی افزود: باید احترام متقابل را حاکم بر فضای گفتگوها نمود تا گفتگوها ضمانت بقا و استمرار پیدا نماید. بایستی با به کارگیری عقل محاسبه‌گرانه گفتگوها هدف گذاری شود تا نتایج عملی در برداشته باشد. باید از طریق نقش آفرینی نخبگان فرهنگی در سیاست‌های دولت‌ها صلح و آشتی را بر روابط آنها حاکم گرداند تا با تقویت گفتگوها روابط مبتنی بر تأمین منافع همه کشورهای مورد گفتگو جایگزین گردد.

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در ادامه راه‌حل‌های تدبیری و تجویزی عقل عملی تصریح کرد: باید سنت نبوی و سیره ائمه اطهار(ع) را هم در روش گفتگو و رفتار و عملی متجلی گردد. باید طرفین گفتگو یکدیگر را به مثابه استراتژی نگاه کنند نه تاکتیک. باید نگاه به آینده را به عنوان یک راهبرد حاکم بر گفتگوها نمود تا هدف‌مند جلو رفته و از میل به گذشته جلوگیری نمود. وی به راه‌حل‌های (سلبی) تدبیری و تجویزی عقل عملی پرداخت و گفت: بر طبق خردورزی تدبیری عقل عملی در گفتگوهای ایران و جهان عرب در نیل به اهداف مورد نظر ابتدا باید ضعف‌ها و نارسایی‌ها و آفات و تهدیدات شناسایی شده، در ادامه به راه مقابله با آنها اندیشیده شود، بنابراین خردورزی عقل عملی در دو سطح رفع و دفع انحرافات و ایجاد همگرایی و ارائه مصادیق آن می‌باشد.

یوسفی‌راد افزود: باید به شدت مانع بروز هرگونه خشونت و جنگ افروزی میان دولت‌های مسلمان شد، زیرا به حکم عقل جنگ و خشونت مایه بی‌ثباتی و تنش اجتماعی می‌شود و تخریب‌ها و هزینه‌های زیادی در ابعاد مختلف جامعه برای ملت‌های درگیر جنگ و برای بشریت در بردارد و جامعه و بشریت را از مسیر توسعه خود باز می‌دارد. باید صورت‌های قومی و تعصبات نژادی مانند ناسیونالیسم افراطی تحت عنوان پان‌ایرانیسم و پان‌عربیسم که راه را برای خردورزی از تعاملات فرهنگی تنگ می‌کنند و جهل و ناتوانی که دائم خشونت خلق می‌کنند را از سر راه برداشت تا گفتگوها جایگزین شود و نتایج عملی مثبت بار آورند.

وی تصریح کرد: باید اختلافات مذهبی را در کیفیت تعاملات و ارتباطات و گفتگوهای فرهنگی کنار گذاشت و به جای آن اشتراکات را برجسته نمود و بر پایه آنها ظرفیت‌های بهره‌وری را شناسایی و شکوفا ساخت.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تبیین کرد:

نقش فلسفه در تعامل میان انسان‌ها، جوامع و تمدن‌ها

بشرط لای از دین نیست.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: خود حقیر از زبان بعضی از ناقدان محترم صریحاً شنیدم که می‌گفتند فیلسوف یعنی بی‌دین! و این خود فلاسفه هستند که اصرار و تأکید دارند که ما هیچ تعهدی به دین نداریم. این عزیزان اگر فرق بین بشرط لا و لا بشرط را مورد التفات قرار بدهند برایشان مشخص میشود که اتهامی را که به فلاسفه وارد می‌کنند بی‌مورد است. پس بر اساس مقدمه نخست فلسفه یعنی یک بحث آزاد با تکیه بر عقلانیت محض.

وی زبان مشترک و هم‌زبانی مهمترین مؤلفه در تعامل عنوان کرد و افزود: تعامل مؤلفه‌هایی دارد، مهمترین مؤلفه در تعامل، زبان مشترک و هم‌زبانی است. اگر دو نفر زبان مشترک نداشته باشند، ممکن نیست که با یکدیگر تعامل داشته باشند. تعامل بر چه اساس و چه محوری؟ دو نفر که زبان همدیگر را نمی‌فهمند چگونه می‌توانند با یکدیگر تعامل داشته باشند؟ یکی فرض بفرمایید زبانش فارسی است و دیگری زبانش انگلیسی. این با واژه‌های او آشنا نیست و بالعکس. در چنین فرضی تعامل صورت نمی‌گیرد چون حرف همدیگر را نمی‌فهمند. پس یکی از مهمترین مؤلفه‌های تعامل و داد و ستد فرهنگی این است که ما زبان مشترک داشته باشیم؛ این هم مقدمه دوم.

حجت‌الاسلام والمسلمین رضوانی اظهار داشت: در میان انسان‌ها چه شرقی باشند و چه غربی، چه مسلمان باشند و چه غیر مسلمان، چه کافر باشند و چه مؤمن، چه فاسق باشند و چه متقی، عقلانیت قدر

دو فرق گذاشته نمی‌شود و با هم خلط میشوند. و لذا گمان میکنند که فلسفه به شرط لای از دین است و در حالتی که فلسفه - آن هم در آغاز نه تا پایان - لا بشرط است و بین لا بشرط و به شرط لا، تفاوت از زمین تا آسمان است.

حجت‌الاسلام والمسلمین رضوانی اظهار داشت: این سخن یاد آور نزاعی است که شیخ‌الرئیس آن را در شفا، درباره وجود کلی طبیعی در ظرف خارج مطرح میکند. اشراقیون به وجود کلی طبیعی در خارج معتقد نیستند و مشاء معتقد است. رمز و راز قضیه هم بر می‌گردد به فرق‌گذاری یا خلط بین دو حیثیت «بشرط لا» و «لا بشرط». ایشان (بوعلی) با اینکه خیلی متین بحث می‌کند ولی گاهی از حد معمول تجاوز می‌کند مثلاً در آغاز جواب از شک و اشکال مخالفان وجود کلی طبیعی در خارج می‌گوید گرچه این شک سخیف و رکیک است (اینطور تعبیر را از شیخ کم سراغ داریم) ولی چون می‌بینم که این شک از ناحیه افرادی مطرح شده که فلسفه مالیده شده‌اند نه اینکه فیلسوف باشند و مباحث فلسفی را جذب کرده باشند، مثل اینکه لقمه نانی را به ماستی بزنید و بخورید، در این صورت نان ماستی شده نه اینکه نان ماست را جذب و هضم کرده باشد. ایشان می‌فرماید گرچه این شک، شک سخیفی است لکن با توجه به اینکه از ناحیه این‌گونه افراد مطرح شده و ممکن است به نام فلسفه تمام شده و جا بیفتد باید وارد این قضیه بشویم و شبهه را بر طرف کنیم و دست آخر هم می‌فرماید برای حل شبهه باید این نکته را بفهمید که بین بشرط لا و لا بشرط فرق است. ما که کلی طبیعی را در خارج می‌پذیریم و قبول می‌کنیم معنایش این نیست که کلی طبیعی بشرط لای از همه لواحق و عوارض و خصوصیات در خارج موجود است. نه این صحیح نیست، بلکه مراد این است که طبیعت لا بشرط است که در خارج موجود است و لا بشرط هم یجتمعه مع الف شرط.

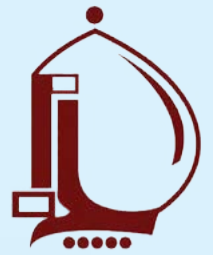
وی گفت: حال در مسئله مورد بحث هم ما می‌گوییم: فیلسوف در آغاز، لا بشرط از هر گونه گرایش است؛ یعنی می‌گوید من فعلاً هیچ گونه گرایشی ندارم و با الغای همه گرایش‌ها و تعیین‌ها وارد بحث می‌شوم و ممکن است پس از بحث به همان نتیجه‌ای برسیم که با گرایش به دینی خاص سازگار باشد. لذا کسانی که نسبت به دین و شرع حساسیت دارند نباید در اینجا حساسیت نابجایی را اعمال کنند و بگویند فیلسوف هیچ تعهدی به دین ندارد. چون واقعاً فلسفه

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: فلسفه در تعامل فرهنگ‌ها نقشی اساسی دارد و ما نمی‌توانیم به دلیل برخی از ذهنیت‌ها و سوء برداشت‌ها از این نقش چشم‌پوشی کنیم.

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، حجت‌الاسلام والمسلمین حسن رضوانی در همایش «نقش اندیشه‌های فلسفی در گفت‌وگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» با همکاری رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بیت‌الحکمه شهر بغداد برگزار شد، ضمن بیان سؤالاتی اظهار داشت: نقش فلسفه در تعامل میان انسان‌ها، جوامع و تمدن‌ها چیست؟ آیا می‌شود بدون فلسفه تعامل داشت؟ یا اینکه در تعاملات واقعاً نیازمند به فلسفه هستیم و جایگزین هم ندارد؟ ما مدعی آن هستیم که بدون فلسفه تعامل درستی انجام نمی‌گیرد. این مدعا را چگونه اثبات کنیم؟ وی گفت: آن که بدانیم فلسفه بحثی است آزاد، برای رسیدن به حق، بی‌تعیین و بی‌گرایشی از پیش تعیین شده. در حقیقت فلسفه که از او به حکمت نیز تعبیر می‌شود آشنایی با بایدها و نبایدها و بودها و نبودها در دو بخش فلسفه نظری و عملی و یا حکمت نظری و عملی توسط عقل نظری و عملی است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: در فلسفه پس از طرح سؤال بر اساس عقلانیت، تعقل و فکر و بدون اینکه در آغاز هیچ نتیجه‌ای مشخص شده باشد، کار تحقیق پیش می‌رود و این حقیقت فلسفه است، در برابر کلام که از آغاز در آن گرایش به دین خاص و عقیده‌ای مشخص آخذ شده است؛ لذا در مقام فرق‌گذاری بین فلسفه و کلام یکی از فرقه‌های اساسی همین است که متکلم از اول مشخص است که چه میخواهد بگوید، اما در فلسفه در آغاز هیچ گرایش و تعهد و نتیجه‌ای معین وجود ندارد بلکه هدف، فقط و فقط رسیدن به حق و واقع است، آن هم با تکیه بر عقلانیت صرف.

وی افزود: برخی از افرادی که بر فلسفه نقد و اعتراض می‌کنند به غلط می‌گویند: فلسفه یعنی بی‌دینی و بی‌تعهد بودن نسبت به دین. و نیز می‌گویند: برای فلاسفه اصلاً دین مطرح نیست و مقصد آنها دین نیست و بر اساس همین برداشت غلط، بر فلسفه خط بطلان کشیده‌اند. اما واقع امر این نیست بلکه واقع این است که فیلسوف در آغاز نسبت به یک دین معین و یک گرایش مشخص، لا بشرط است نه بشرط لا. که متأسفانه معمولاً در مقام بحث بین این

گفت مردم بازار اتوماتیکوار و بدون آنکه اصطلاحات را بکار بگیرند همین حرفهای ما را می‌گویند. مثلاً خانمی آمد از پارچه فروش سؤال کرد که آیا این پارچه خوب است؟ آقای پارچه فروش گفت: اه، مگر می‌شود خوب نباشد. این پارچه بافت فلان کارخانه است. بعد هم آن خانم گفت: پس از آن برای من ده متر بخر. در اینجا به صورت فطری و اتوماتیکوار یک استنتاج منطقی صورت گرفت. یعنی گویا گفته شده این پارچه بافت فلان کارخانه است و هر پارچه‌ای که بافت فلان کارخانه باشد، خوب است، پس این پارچه خوب است. این خودش یک قیاس منطقی است که ثابت می‌کند این پارچه خوب است. و بعد گویا گفته شده هر پارچه‌ای که خوب است باید آن را خرید. پس این پارچه را باید خرید. این هم قیاس دوم و استنتاج دوم.

حجت الاسلام والمسلمین رضوانی تصریح کرد: همین منطق سر و سامان یافته، در درون ما اتوماتیک وار و بدون استخدام اصطلاحات منطقی عمل میشود و منطق، عقلانیت و استفاده از عقل یک امر انسانی و عمومی است که در سراسر عالم بشریت معتبر است و ما میخواهیم با این سرمایه خداداد و فطری، مواد و فرآورده‌های مکتب خودمان را به جهانیان عرضه کنیم. و لذا راهی جز این وجود ندارد.

وی خاطر نشان کرد: اگر بخواهید هر چه را جایگزین منطق و فلسفه کنید آن چیز یا خود فلسفه و منطق است که به غلط نام غیر منطق و فلسفه را بر آن نهاده اید و یا اینکه آن چیز جایگزین از عهده کار مورد نظر بر نخواهد آمد، زیرا خصوصیت عقلانیت وابسته بودن و لا بشرط بودن که در پیش برد مقاصد تاثیر بسزایی دارد، ویژه فلسفه است و بقیه فنون و تخصص‌ها یا بشرط شیء هستند و با بشرط لا که با هیچ کدام از آن دو نمیتوان در پیش برد مقاصد موفق بود. لذا با صراحت تمام اعلام می‌داریم فلسفه در تعامل فرهنگ‌ها نقشی اساسی دارد و ما نمی‌توانیم به دلیل برخی از ذهنیت‌ها و سوء برداشت‌ها از این نقش چشم پوشی کنیم.

ساختار وجودی انسان‌ها قرار داده است. لذا آنان نیازی ندارند که کسی به آنها بگوید چگونه اندیشه و تعقل کنند. ایشان می‌فرماید: اگر انسان بداند هر «الف» «ب» است و نیز بداند هر «ب» «ج» است، به طور طبیعی و فطری از مقدمه نخست و مقدمه دوم منتقل می‌شود به اینکه، هر «الف» «ج» است. در همین جا خوب است عرض کنم برخی از سردمداران مکتب تفکیک در جمله‌ای تاکید کرده بود ما که اهل قرآن هستیم در فکر کردن به منطق ارسطویی و یونانی نیازی نداریم. چون خود قرآن منطق خاصی برای فکر کردن دارد و نیازی به این چیزها ندارد. وی افزود: این در حدّ یک ادعا، ادعای خوبی است ولی این حق را داریم که بپرسیم: این منطق ویژه‌ای که می‌فرمایید خاص قرآن است و در جای دیگری پیدا نمیشود چیست و چگونه است؟ لطفاً آن را بیان بفرمایید تا استفاده کنیم!

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی اظهار داشت: با ادعای صرف که قضیه حل نمی‌شود. آیا می‌توانید در این خدشه کنید که اگر ما بفهمیم هر «الف» «ب» است و از آن طرف هم بدانیم هر «ب» «ج» است، پس یقین می‌کنیم هر «الف» «ج» است. آیا شما این روش را ضد و مغایر روش قرآن به حساب می‌آورید و باید برایش جایگزینی بگذارید یا اینکه خیر تغییر این ساختار و این روش ممکن نیست. بلی ممکن است مغالطه‌هایی صورت بگیرد و بعد که داستان را دنبال کنیم ببینیم شرایط استنتاج مراعات نشده و صغری، صغری نیست یا کبری، کبری نیست و حد وسط، حد وسط نیست. بلکه مغالطه‌های است که صورت گرفته است و باید آن مغالطه را کشف کرد؛ اما اگر بیشائبه و به حق بدانیم هر «الف» «ب» است و نیز بفهمیم هر «ب» «ج» است، بدون تردید باید بپذیریم که هر «الف» «ج» است، این روشی است که گفتن ندارد. بلکه خداوند آن را در درون ذات و فطرت و ساختار وجودی ما نهادینه کرده است و علمای منطق آن را به صورت یک علم منظم کرده و در اختیار انسانها قرار داده اند.

وی گفت: در نقل‌ها آمده است ملاقطب، یک دور منطق را برای فرزندش تدریس کرد و بعد به او گفت به بازار برو و ببین مردم بازار چقدر این منطق را به کار می‌گیرند، او هم رفت و برگشت و گفت مردم مشغول کار خودشان هستند و به آنچه ما فرا گرفته ایم کاری ندارند. قطب به او فرمود نه، معلوم می‌شود که هنوز منطق را نیاموختی. لذا دوباره شروع کرد و منطق را برای بار دوم به فرزندش تدریس کرد و بعد به او گفت به بازار برو و ببین مردم چکار می‌کنند. او هم برای بار دوم به بازار رفت و برگشت. این بار

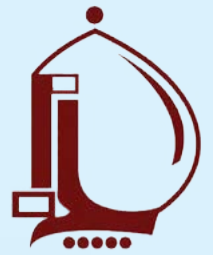
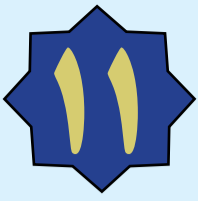
جامع و مشترکی است که همه آنها را تحت پوشش قرار می‌دهد و همه در این جهت با همدیگر شریک اند. هر چند که ممکن است در درجه عقلانیت با هم تفاوت داشته باشند؛ یکی در اوج باشد و دیگری در حضيض. یکی هم در مراحل میانی و متوسط؛ اما در عین حال یک اصل بر همه حاکم است و یک مبنا، مبنای همه است و آن هم عبارت است از عقلانیت عام.

وی گفت: اگر فلسفه تنها علمی است که بدون هیچ گرایشی و لا بشرط از هر تعینی مبتنی بر تعقل و اندیشه است و اگر تعامل ممکن نیست مگر با توجه به زبان مشترک و اگر زبان مشترک بین همه انسانها، عقل و اندیشه و تفکر است، آیا در فضای تعامل فرهنگی میتوان منکر لزوم فلسفه شد و یا برای فلسفه جایگزینی قائل شد؟

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: اگر مقدمات یاد شده را بپذیریم، قطعاً جواب منفی است و در تعامل فرهنگی فلسفه ضروری است و جایگزینی ندارد. در اینجا ممکن است بعضی بگویند که آیا معنای این سخن فقر و تهی دستی و احتیاج دین، آیات و روایات به فلسفه نیست؟ و آیا شما بدین گونه دین را به فلسفه وابسته نمیکنید؟ قطعاً معنای سخن فوق همین است در صورتی که دین حقیقت مستقل و خود بنیادی دارد.

وی گفت: معنای سخن ما این نیست که دین و آیات و روایات، فقیر و نیازمندند. بلکه ما بر عکس معتقدیم آیات و روایات، نابترین، صافترین، پاکترین ماده، مقدمه و نتیجه را در اختیار انسان‌ها قرار داده اند. ما این مطلب را بدون هیچ شائبه‌ای معتقدیم و به ضرس قاطع اعلام میکنیم دین مبین اسلام آن هم با قرائت تشیع آن، هیچ کمبودی در این جهات ندارد و این مکتب فرآورده‌های ناب، پاک و مواد صحیح، سالم و بدون هیچ شائبه‌های را در اختیار بشریت و انسانیت قرار داده است. و از طرف دیگر نیز معتقدیم دین به همه انسانها تاکید میکند حواس، فطرت و عقل خویش را - که آنها را نیز خدا داده است - در کنار این مواد و فرآورده‌ها به کار بگیرید و اینها را منظم و از آنها استنتاج کنید و طریقه استنتاج کردن و منظم کردن مواد را هم خدا در درون شما فراهم کرده است و از این بابت معطل نیستید.

حجت الاسلام والمسلمین رضوانی تصریح کرد: حضرت علامه طباطبایی در تفسیر المیزان تصریح می‌کند: قرآن که این همه به تدبر، تفکر و تعقل دعوت کرده؛ حتی برای یک مورد هم نگفته که چگونه اندیشه و تعقل کنید؛ چون خدای تبارک و تعالی طریقه اندیشه و استنتاج کردن را با دست تکوین و زبان فطرت در

معرفی مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب

می باشد. بدین منظور «مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب» در سال ۱۳۹۵ هجری شمسی توسط اندیشمندان و نویسندگان شرکت کننده در کنفرانس بین المللی گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب در عرصه اعتدال و عقلانیت تصویب و تأسیس شد. امید است تأسیس مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب، زمینه ساز حرکت های پرشتاب علمی، پژوهشی در عرصه گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب گردد. بدون تردید بهره‌مندی از اطلاعات، تجربیات و تحقیقات نخبگان، عالمان فرهیخته و اهل قلم در گذشته و حال در عرصه علم و فرهنگ اسلامی، ایرانی و عربی، شالوده و زیر بنای گسترش و تعمیق گفتگوهای عالمانه ایران و جهان عرب خواهد بود.

مسلمان در این عرصه سرنوشت ساز، باعث حضور و ظهور داعیه داران تندروی، خشونت طلبی و تعصبات کور در این صحنه شده که با برداشت های سطحی و یکسو نگرانه، از متون اسلامی، در میان جوامع مسلمان و بخصوص جوانان رخنه کرده و در این میدان بدون رقیب به ناحق خود را پرچم دار تفکر اسلامی معرفی کرده اند. بنابراین، رسالت امروز اندیشمندان فرهنگی و فرهیخته که معتقد به بنای استوار اسلام بر عقلانیت و اعتدال هستند، فراهم سازی زمینه گفتگو های فرهنگی میان عقلای مسلمان از هر قوم، ملیت و مذهب

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، با روی گردانی بسیاری از جریان ها و حرکت های اسلامی در کشورها و جوامع مسلمان از عقلانیت و اعتدال به ویژه در سال های اخیر، شاهد گسترش روز افزون درگیری و خشونت داخلی در جهان اسلام هستیم. این وضعیت تا آنجا پیش رفته که در بسیاری موارد از حوزه درون کشوری خارج، و تبدیل به رقابت های منفی ویرانگر و جنگ های نیابتی بین کشورهای اسلامی شده است. خلاء پرچمداران واقعی علم و فرهنگ (عقلاء، فرهیختگان و نخبگان علمی و فرهنگی) جوامع

نحوه عضویت در مجمع

اندیشمندان ایران و جهان عرب

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، در راستای توسعه و تعمیق کار جمعی، شبکه سازی و هم افزایی مراکز علمی و آموزشی در حل مسائل جامعه معاصر، دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب پس از شناسایی مراکز مهم و تأثیرگذار که دارای توانایی جهت نقش آفرینی در سطح بین المللی هستند، اقدام به دعوت از مسئولان عالی آن مراکز برای عضویت در مجمع می نماید و پس از مذاکرات دوجانبه و طی مراحل مد نظر مجمع به عضویت مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب در می آیند. این مراکز پس از رسمیت یافتن عضویت آنان، همانند مراکز و شخصیت های حقیقی مؤسس و پیشین، در مجمع عمومی، شورای سیاستگذاری و کمیته های علمی، برنامه ریزی و اجرایی به ایفای نقش خواهند پرداخت. تفصیل وظایف و نحوه همکاری اعضاء در اساسنامه مجمع ذکر شده است.

برنامه های آینده مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب

- * اندیشمندان ایران و جهان عرب
- * تشکیل کارگروه های تخصصی در هر یک از مراکز عضو مجمع
- * برگزاری مجمع عمومی دبیرخانه مجمع
- * توسعه منطقه ای حوزه مخاطبان مجمع و طراحی جلسات گفتگویی با حوزه های آسیایی مانند: شرق آسیا، آسیای میانه و شبه قاره هند
- * استفاده از ظرفیت های رسانه ای و شبکه های ماهواره ای
- * ایجاد فرصت های مطالعاتی
- * تعریف پروژه های مشترک
- * ایجاد بانک جامع اطلاعاتی اندیشمندان ایران و جهان عرب
- * استفاده از کلیه قالب های گفتگو مانند: ویدئو کنفرانس، نشست های اقتراعی، سفرهای علمی، فرهنگی کارگاه ها و...

* تحلیل، طراحی و پیاده سازی شبکه اجتماعی اندیشمندان جهان اسلام در دبیرخانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب (در این تحقیق، ابتدا با بررسی نمونه های خارجی و داخلی شبکه های اجتماعی علمی، ویژگی ها، ابعاد، امکانات، بایدها و نبایدها و دلایل موفقیت و یا عدم موفقیت آنان مورد بررسی قرار گرفته و سپس بر اساس الگوی به دست آمده ساختار یک شبکه اجتماعی علمی برای اندیشمندان جهان اسلام ارائه خواهد شد. سپس بعنوان فاز اول پیاده سازی، شبکه اجتماعی توصیف شده در مرحله اول، بر اساس تکنولوژی های روز و متناسب با کارکرد شبکه اجتماعی با امکانات و ویژگی های مشخص پیاده سازی خواهد شد).

* راه اندازی یک فصلنامه به زبان عربی برای درج مقالات برتر

گزارش کوتاه فعالیت های پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در راستای تحقق اهداف دبیر خانه دائمی

گفت و گوهای ایران و جهان عرب در ایران

شروع به کار کرد.
۴. تصویب دو همایش بین المللی در قم و بغداد
دبیر خانه مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب برای سال ۱۳۹۶ ه.ش (سال جاری) همایش « جایگاه اندیشه های فلسفی در گفت و گوهای فرهنگی ایران و جهان عرب» در اسفند ماه ۱۳۹۶ در بغداد به میزبانی بیت الحکمه برگزار کرد.
همچنین همایش « گفت و گوهای فرهنگی در چشم انداز تمدنی ایران و جهان عرب » در نیمه اول سال ۱۳۹۷ ه.ش در قم به میزبانی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و برخی از مرکز علمی پژوهشی قم برگزار می نماید. از این رو، از اندیشمندان دعوت به عمل می آید با ارسال مقالات علمی و پژوهشی خود بر اساس محورهای فراخوان همایش «گفت و گوهای فرهنگی در چشم انداز تمدنی ایران و جهان عرب» به آدرس پست الکترونیک دبیرخانه همایش به نشانی iran.arab@isca.ac.ir ما را در برگزاری موفق این دو همایش یاری نمایند.

و پژوهشگاه های قم و جهان عرب» در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۵ ه. ش با حضور اندیشمندان ایران و جهان عرب در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی قم برگزار شد.
۲. کنفرانس بین المللی گفت و گوهای فرهنگی ایران و جهان عرب در عرصه اعتدال و عقلانیت
همزمان با اجلاس گفت و گوهای فرهنگی ایران و جهان عرب در تهران، در بهمن ماه ۱۳۹۵ ه. ش، «کنفرانس بین المللی گفت و گوهای فرهنگی ایران و جهان عرب در عرصه اعتدال و عقلانیت» با محوریت پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و مشارکت برخی از مرکز علمی پژوهشی قم و حضور اندیشمندان ایران و جهان عرب در چهار پنل تخصصی برگزار گردید.
۳. تشکیل مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب
در کنفرانس بین المللی گفت و گوهای فرهنگی ایران و جهان عرب «مجمع اندیشمندان ایران و جهان عرب» در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی قم تشکیل و

به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی، به همت پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و با مشارکت برخی مراکز علمی و دانشگاهی قم و جهان عرب و به منظور استفاده از ظرفیت ها و قابلیت های فرهنگی، تاریخی و تمدنی طرفین و لزوم بهره گیری از نقش موثر نخبگان ایرانی و عرب در حل چالش های موجود در روابط علمی و فرهنگی، در سال ۱۳۹۵ ه. ق در ایران جلساتی با حضور ۴۰ نفر از اندیشمندان کشورهای ایران، الجزایر، تونس، مصر، مراکش، سوریه، لبنان، عراق، اردن، کویت و عمان برگزار شد.
اهم اقدامات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در این زمینه به قرار زیر است:
۱. هم اندیشی «فرصت ها و ظرفیت های علمی و فرهنگی دانشگاه ها و پژوهشگاه های قم و جهان عرب»
در راستای تحقق اهداف دبیر خانه دائمی گفت و گوهای ایران و جهان عرب، در قم یک هم اندیشی تحت عنوان «فرصت ها و ظرفیت های علمی و فرهنگی دانشگاه ها

همایش بین المللی «اندیشه های فلسفی در گفتگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب و سفر هیئت اعزامی پژوهشگاه به بیت الحکمه بغداد»

